

σικῶν τινῶν, οὔτινες ποιοῦντες ἰδιαιτέρας γραμμὰς καὶ ξένας στροφὰς ἕκαστος κατ' ἰδίαν βούλησιν, πρὸς ἐπίδειξιν τῆς πολυμαθείας τῶν, ἐκπίπτουν τοῦ σκοποῦ τῶν Θεῶν Πατέρων· » Μήτε τι ἐπιλέγειν τῶν μὴ ἐκκλησίου ἁρμοδίων τε καὶ οἰκείων. » Καν. οε. τῆς σ'. Ἀγίας Συνόδου. Ἡ ἐκκλησία θέλει ἀπλὴν μουτικὴν, οὐχὶ δὲ τεχνικὴν ὡς τὴν Κοσμικὴν. Τὸ ἐξωτερίζειν δὲν εἶναι μόνον ἡ πρόσθεσις γραμμῆς, τινος ἀπὸ τῆς Κοσμικῆς Μουσικῆς πρὸς τὴν Ἐκκλησιαστικὴν, ἀλλὰ καὶ τῆς Ἐκκλησιαστικῆς, δηλαδὴ καὶ ἐκκλησιαστικῆς γραμμῆς ἡ προσθήκη ἐπ' ἄλλω τινὶ κεκανονισμένῳ ἐκκλησιαστικῷ ᾄσματι θεωρεῖται παρεκτροπή. Καὶ ἐκ τοιούτων παρεκτροπῶν πολλὰ Ἐκκλησία τὴν σήμερον γέμουςιν. Τὴν παῦσιν δὲ τῶν τοιούτων παρεκτροπῶν θὰ φέρῃ ἡ γενικὴ καὶ αὐστηρὰ ἀπαγόρευσις τῶν ἐκ στήθους, ἄνευ βιβλίων, ψαλμοῦδων. Ἡ δὲ ἀπαγόρευσις θέλει φέρει δύο ἐπακόλουθα καλὰ πρῶτον μὲν οἱ ψάλλται, αἰετοτε ἀκολουθοῦντες τὰ γραπτὰ μέλη, θὰ πλησιάσουν βαθμυδὸν τὸ ὕψος τῆς Μ' Ἐκκλησίας· δεῦτερον δὲ καὶ οἱ ἐκκλησιαζόμενοι, ἀκούοντες τὰ ἴδια μέλη πάντοτε ἐπαναλαμβάνόμενα, θέλουσι μάθει καὶ οὗτοι ἐξ ἀκοῆς νὰ συμψάλλωσι ἡσύχως μετὰ τοῦ ψάλτου. Προσέτι ἡμεῖς οἱ ψάλλται ἀποφεύγοντες τὰς ἐκτεταμένους μουσικὰς γραμμὰς καὶ τεραρισμούς, ἀτινά εἰσι κατάλληλα διὰ Μοναστήρια, πρέπει νὰ ἐπιδιώκωμεν τὴν σήμερον, ὅσον ἐπιτρέπεται, τὸ σύντομον. Ἡ Μουσικὴ ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ πρέπει νὰ ὑποβοηθῇ, οὕτως εἰπεῖν, τὴν ἀνάγνωσιν καὶ ἀπαγγελίαν τῶν ποιήσεων, ἀλλ' οὐχὶ νὰ ἀντικαταστήσῃ αὐτάς· διότι δὲν προσεύχεται τὸ οὗς ἐν τῇ ἡμετέρᾳ Ἐκκλησίᾳ, ἀλλὰ τὸ στόμα διὰ τοῦ λόγου· ὥστε τοῦτο πρέπει νὰ πρωτεύῃ. Πολύηχος Μουσικὴ καὶ ἐκτεταμένη γραμμῆς, συνταράττουσα τὴν τακτικὴν σειρὰν τῶν λεγομένων καὶ ποιήσεων καὶ τὰ αὖς μόνον καθηδύνουσα, εἶναι τῶν νεωτέρων χρόνων, καὶ θεατρικὴ, ἀλλ' οὐχὶ Ἑλληνικὴ.

Σύστασις λοιπῶν Μουσικῶν Σχολείων καὶ Συλλόγων, ἐν γένει δὲ μουσικὴ καὶ ἐκκλη-

σιαστικὴ παιδείυσις ὅλου τοῦ ἔθνους, ἀπὸ τῆς παιδικῆς ἡλικίας ἐν τοῖς Σχολείοις ταῦτα εἶναι τὰ μέσα, τὰ ὅποια πρέπει νὰ ἐπιδιώκωμεν, ἵνα καὶ τὴν ἐθνικὴν ἡμῶν μουσικὴν καλλιεργήσωμεν καὶ τὰς πατρίδας μὴ ἀποξενωθῶμεν.

Ταῦτα φρονῶ καὶ ταῦτα λέγω κατὰ καθῆκον· ὅς τις δὲ ἔχει καλλίτερα τούτων, ἅς μὴ διστάσῃ νὰ φωτίσῃ τὸ ἔθνος, ἵνα διὰ τῆς συζητήσεως καὶ τῆς ἐρεῦνης φωτισθῇ καὶ ἐκλέξῃ τὴν καλλιτέραν ὁδόν.

ΜΙΣΑΝΑ ΜΙΣΑΝΑΙΔΗΣ

πρῶτος ψάλτης τῆς Ἱερᾶς ἐκκλ.
τοῦ Ἀγ. Δημητρίου.

ΕΞΑΙΡΕΤΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΙΣ

Β'. ΟΙ ΤΥΦΛΟΙ.

Εἰς τὸν Γάλλον Βαλαντῖνον *Haüy* χρεωστεῖται ἡ ἐφεύρεσις τῆς διδακτικῆς μεθόδου, ἥτις ἀπέδωκεν ἐν μέρει εἰς τοὺς τυφλοὺς τὴν κοινωνικὴν θέσιν, ἐξ ἧς τὸ πάθος τῶν εἶχεν ἀποκλείσει αὐτούς. Ἐν ἔτει 1784 παρευρεθεῖς εἰς συναυλίαν διδομένην ὑπὸ δέκα τυφλῶν, οὔτινες ἔχοντες τοὺς ὀφθαλμοὺς κεκαλυμμένους μὲ διόπτρας καὶ καθήμενοι ἀπέναντι πινάκων, ἐφ' ὧν ὑπῆρχον ἡνεωγμένα τετράδια μουσικῆς, ἐπαιζόν φύρδην μίγδην μουσικὰ τινὰ τεμάχια ἄνευ ῥυθμοῦ καὶ μέτρου, ἀνεμνήσθη τυφλοῦ τινος εἰς ὃν δούς ποτε ἐλεημοσύνην ἤκουσαν αὐτοῦ λέγοντος, « Ἡθελες νὰ μοῦ δώσῃς ἕνα σόλδιον, καὶ μοῦ ἔρριψες ἕνα ταλλαράκι, » καὶ ἐκ τούτου ἐξήγαγε τὸ συμπέρασμα ὅτι οἱ τυφλοὶ εὐκόλως προσκτιῶνται λεπτότητα τῆς ἀφῆς ταιαύτην, ὥστε μετὰ βαιβαιότητος σχεδὸν δύνανται νὰ διακρίνωσι τὰ ἀντικείμενα. Πάντες βεβαίως εἶχον παρατηρήσει τοῦτο προηγουμένως, ἀλλ' ὁ Βαλαντῖνος ἐσκέφθη ὅτι, ἂν ὁ τυφλὸς μὲν τυφλὸς, ἔχων ἐνώπιον αὐτοῦ ἐπιφάνειαν λεῖαν, δύναται ὅμως νὰ

ἀντιλαμβάνηται, ἂν θέσωμεν ὑπὸ τὰς χεῖρας τοῦ ἐπιφάνειαν ἐξέχουσιν. Ὁ τυφλὸς δὲν ἀναγινώσκει μὲν γράμμα τοῦ ἀλφαβήτου γεγραμμένον κατὰ τὸν συνήθη τρόπον, ἀλλὰ δύναται νὰ λάβῃ γνῶσιν γράμματος ἐκτετυπωμένου οὕτως ὥστε, νὰ ἐξέχη. Τὸ ζήτημα ἄρα ἦτο, πῶς νὰ δοθῶσι τοῖς τυφλοῖς βιβλία ἐκτετυπωμένα διὰ γραμμάτων ἐξεχόντων, ὥστε ἀντὶ νὰ ἦναι ἐκτεθειμένα εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς τῶν μαθητῶν νὰ τίθενται ὑπὸ τοὺς δακτύλους των. Ἐπὶ τῆς εὐφυστάτης ἅμα καὶ ἀπλουστάτης ταύτης ιδέας στηρίζεται ἡ θεωρία τῆς διδασκαλίας τῶν τυφλῶν.

Ὁ Βαλαντῖνος *Haüy* παρεδόθη ὅλος εἰς τὴν ιδέαν ταύτην τῆς θεωρίας ὅμως μὴ ἐπαρκούσης μόνης, ἠθέλησε νὰ δοκιμάσῃ καὶ διὰ τῆς ἐφαρμογῆς, ἂν ἡ ἀνακάλυψις τοῦ ἦτο ὄντως λυσιτελής. Ἐζήτησε λοιπὸν τὸν πρῶτον αὐτοῦ μαθητὴν, καὶ ἐννοεῖται ὅτι διευθύνθη εἰς τὰ προαύλια τῶν ἐκκλησιῶν, ἐνθα ἐπέτυχεν νέον τινὰ ἐπαίτην δεκαεξαετῆ, Φραγκίσκον Λεζουέρ καλούμενον, ὅστις ἐφαίνετο ἔχων νοῦν ζωηρὸν, καὶ ἦτο τυφλὸς ἀπὸ τῆς ἡλικίας δεκαοκτὼ μηνῶν. Μετὰ δυσκολίας ὅμως ἐπεισεν αὐτὸν νὰ τὸν ἀκολουθήσῃ, διότι ὁ παῖς ἐκέρδιζεν ἀρκετὰ χρήματα, καὶ πρὶν ἢ ἐγκαταλίπῃ τὴν τέχνην του, ἐξησφαλίσατο παρὰ τοῦ μέλλοντος εὐεργέτου τοῦ ἡμερομίσθιον ἶσον μὲ τὸ ποσόν, ὅπερ καθ' ἐκάστην εἰσέπραττεν ἐκ τῆς ἐπαιτείας. Ἡ ἐκλογὴ τοῦ Βαλαντῖνου δὲν ἀπέτυχεν ἐντὸς ἑξ μηνῶν ὁ Λεζουέρ ἀνεγίνωσκεν, ἠρίθμει καὶ ἐγίνωσκεν ὀλίγην μουσικὴν.

Ὁ Βαλαντῖνος, ἀσχολούμενος εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τῶν πρώτων ιδεῶν τοῦ μαθητοῦ του καὶ γυμνάζων αὐτὸν νὰ διακρίνῃ διὰ τῆς ἀφῆς τὸ σχῆμα τῶν ἐξεχόντων γραμμάτων, ἅτινα εἶχε κατασκευάσει καὶ δι' ὧν ἐδίδασκεν αὐτὸν νὰ συνθέτῃ φράσεις, ἐμελέτα συνάμα τὰς μεθόδους, ἃς τυφλοὶ τινες εἶχον ἐφεύρει δι' ἑαυτοὺς, καὶ μεταξὺ ἄλλων τὰς τοῦ τυφλοῦ Σῶνδερσον, τοῦ ἐφευρόντος ἀριθμητικὴν μηχανὴν ἐν Κανταβριγίᾳ, ἐνθα ὑπῆρξε καθηγητὴς τῶν μαθημα-

τικῶν. Ἰδίως ὅμως ἐπέσυρε τὴν προσοχὴν τοῦ νέου τις Παράδεισος, γεννηθεῖσα ἐν Βιέννῃ τῆς Αὐστρίας, κυμβαλίστρια ἀξιόλογος, περιλάλητος δὲ τότε ἐν Παρισίοις. Πλατέα προσκεφάλαια ἐν εἴδει βιβλίου εἰς τέταρτον, ἐφ' ὧν ἐνέπηγε καρφίδας, ἐχρησίμευον αὐτῇ νὰ σημειῶνῃ μουσικὰ τεμάχια, ἅτινα τῇ ὑπηγόρευον καὶ ἐμάνθανεν ἀκολουθῶς ἐκ στήθους διὰ τῶν δακτύλων τῆς. Εἶχεν ἀρκετὰς γεωγραφικὰς γνώσεις, διδασχθεῖσα αὐτὰς παρὰ τινος εὐφυοῦς τυφλοῦ κατασκευάσαντος γεωγραφικοὺς χάρτας, ἐν οἷς τὰ ὅρια τῶν διαφόρων κρατῶν ἐσημειοῦντο διὰ μεταξωτοῦ σειραδίου, αἱ πόλεις διὰ μαργαριτῶν διαφόρου μεγέθους, αἱ θάλασσαι διὰ στιλπνοτάτου βερενικίου, καὶ αἱ στερεαὶ δι' ἀμμολίθου εἰς λεπτὴν κόκκιν. Ὁ Βαλαντῖνος ἐδανείσθη τινὰς τῶν ἐφευρέσεων τούτων καὶ τὸ μὲν ἐκ πείρας, τὸ δὲ ἐξ ἰδίας ἐφευρέσεως κατήρτισε τὴν μέθοδον αὐτοῦ, ἥτις, καίτοι τὸ πρῶτον ἀτελής, ἐχρησίμευσεν ὅμως ὡς πυρὴν περιέχων τὰ σπέρματα τῶν βελτιώσεων, δι' ὧν σήμερον κατέστη τοσοῦτον πολύτιμος.

Κατ' ἀρχὰς ὁ Βαλαντῖνος ἠσχολήθη εἰς τὴν ἐκλογὴν τῶν χαρακτήρων τῶν ἐχόντων σχῆμα αἰσθητότερον εἰς τὴν ἀφῆν προὔτιμην δὲ τῶν ῥωμαϊκῶν καὶ ἰταλικῶν εὐθεῖαν τινὰ μέσσην γραφὴν (*batarde droite*), ὀνομαζομένην τότε γαλλικὴν. Παρατηρήσας ποτὲ ὅτι ἡ διὰ τῆς ψήκτρας γινομένη τυπογραφικὴ διόρθωσις ἀποτελεῖ εἰς τὸ ὀπισθεν μέρος τῆς σελίδος αἰσθητὰς ἐξοχάς, παριστώσας ἀντιστρόφως τὰ γράμματα τῆς σελίδος, ἐσκέφθη ὅτι ἦτο εὐκολον νὰ τυπώσῃ γράμματα ἐξέχοντα, ὥστε νὰ ἦναι εὐδιάκριτα ὑπὸ τῆς ἀφῆς. Ἐχυσεν ὅθεν ροιχεῖα εὐθεῖα (1), ἅτινα σχηματιζόμενα εἰς πλάκας καὶ τιθέμενα εἰς τὸ πιεστήριον ἐτυποῦντο ἐπὶ δύο ἢ τριῶν πέλων (ἀμπάδων) πυκνῶν χρησιμευόντων, ὥστε ἡ ἐντύπωσις νὰ γίνεται ὅσον ἐνεστι βαθυτέρα. Κατὰ τὸν αὐτὸν τρό-

(1) Εἰς τὰ συνήθη τυπογραφικὰ τοιχεῖα τὰ γράμματα εἶναι κατεσκευασμένα ἀντιστρόφως· τὰ εὐθεῖα στοιχεῖα παριστῶσιν αὐτὰ, ὅπως πρέπει νὰ ἦναι τεθειμένα ἵνα ἀναγινώσκωνται.

πον ἐτύπωνε καὶ τὴν μουσικὴν. Ἐπίσης ἠθέλησε νὰ διδάξῃ τοὺς τυφλοὺς νὰ γράφωσι, πλὴν εἰς τοῦτο δὲν ἔπχε τὴν αὐτὴν ἐπιτυχίαν· εἰς μάτην ἐφεύρε στεφάνην ἐν ᾗ ἐτίθετο ὁ χάρτης, κανόνα κινητὸν χρησιμεύοντα ὡς στήριγμα τῆς χειρὸς, μελάνην πυκνοτάτην μετὰ κόμμιος τραγακάνθης ἐν ᾗ ἔριπτεν ἀμμόλιθον εἰς κόνιν μεταβεβλημένον· πάντα ταῦτα μικρὰν παρέσχον αὐτῷ ἐπιτυχίαν. Ὁ τυφλὸς ἔγραφε πάντοτε λοξῶς, τὰ γράμματα ἐπεσφρεύοντο τὰ μὲν ἐπὶ τῶν δεξ., καὶ συνηθέστατα δὲν ἀνεγινώσκοντο. Ὡς ἐπέτυχεν ἔργον εὐχειρείας, μᾶλλον περιέργον εἰς τοὺς θεατὰς παρὰ εἰς τοὺς τυφλοὺς χρήσιμον. Δι' οὗ πάντες σχεδὸν οἱ τυφλοὶ προϋτίμων νὰ μεταχειρίζωνται κινητὰ γράμματα, ἅτινα προσήρμοζον ἐπὶ ἀβακίων κατεσκευασμένων οὕτως, ὥστε ἡ οὐρὰ τῶν χαρακτῆρων νὰ ἐφαιμολῶται ἐπὶ κοιλωμάτων.

Πᾶσαι αἱ ἐφευρέσεις αὗται ἐφηρμόζοντο ὑπὸ τοῦ Λεζουέρ, οὗτινος αἱ πρόοδοι ἐπεκύρουν τὰς θεωρίας τοῦ διδασκάλου. Ἐν τούτοις ὁ Βαλαντίνος *Haüy* κατώρθωσεν ὥστε ἡ Ἀκαδημία τῶν Ἐπιστημῶν νὰ ἐξετάσῃ τὸν μαθητὴν του. Ὁ Λεζουέρ ἐποίησε θαύματα· ἀνέγνωσεν, ἔγραψεν, ἠρίθμησεν. Ἡ δὲ πρὸς ἐξέτασιν αὐτοῦ ἐπιτροπὴ ἐπήνεσε μεγάλως ἐν τῇ ἐκθέσει αὐτῆς τὴν νέαν ταύτην μέθοδον. Ἡ *Φιλανθρωπικὴ Ἑταιρεία* παρεχώρησε μηνιαῖον μισθὸν δώδεκα φράγκων δι' ἕκαστον τῶν τυφλῶν, ὧν τὴν ἀνατροφὴν ἐνεπιστεύθη εἰς τὸν Βαλαντίνον *Haüy*, ὅστις ἠνέωξε σχολεῖον, γενομένον μετ' οὐ πολὺ πασίγνωστον ἐν Παρισίοις. Εἰς τὴν σπουδὴν τῆς γραμματικῆς, τῆς γεωγραφίας καὶ τῆς μουσικῆς ὁ ἰδρυτὴς προσέθηκεν εὐκόλους τινὰς τέχνας, τὴν πλεκτικὴν, τὴν κατασκευὴν δικτύων καὶ σχοινίων, τὴν σπαρτουργίαν, τὴν κατασκευὴν ψιάθων διὰ τὰς ἑδρας καὶ τὴν τυπογραφίαν. Εἶχε δὲ τότε δεκατρεῖς μαθητὰς, ὧν τέσσαρα κοράσια καὶ ἐννέα παῖδες· ἀλλὰ μετὰ ἓν ἔτος ἐδιπλασιάσθησαν. Ἐν τούτοις οὐδεὶς ἄλλος ἐκτὸς τῆς *Φιλανθρωπικῆς Ἑταιρείας* ὑπεστήριζεν αὐτὸν μέ-

χρι τοῦ 1794, ὅτε ἐξεδόθη νόμος, δι' οὗ τὸ σχολεῖον τῶν τυφλῶν ἐθεωρεῖτο ὡς δημόσιον κατὰστημα. Μετὰ διαφόρους περιπετείας ὁ Βαλαντίνος *Haüy* ὑπέπεσεν εἰς δυσμένειαν, καὶ ὑποκύψας εἰς χρέη ἠναγκάσθη ν' ἀπέλθῃ ἐκ Παρισίων, συνοδευόμενος ὑπὸ τινος τῶν μαθητῶν του, ὀνομαζομένου Φουρνιέ, ὃν ἠγάπα πολὺ, καὶ μεταδὼς εἰς Βερολίνον ἐσύστησε σχολὴν μεγάλως προοδεύσαν. Ἐπιστρέψας μετὰ ταῦτα εἰς Παρισίους ἀπέθνε τὴν 18 Μαρτίου 1822.

Ἄμα εἰσέλθῃ τις εἰς τὸ ἐν Παρισίοις σχολεῖον, ἀρκεῖ νὰ ρίψῃ βλέμμα ἐπὶ τῆς μεγάλης κλίμακος, καὶ πάντα θέλει ἐννοήσῃ ὅτι εὐρίσκεται εἰς σχολεῖον τυφλῶν· διότι αἱ βαθμίδες δὲν εἶναι, ὡς συμβαίνει συνήθως, ἐφθαρμέναι ἐν τῷ μέσῳ, ἀλλ' εἰς τὰ ἄκρα· ἐκ τούτου συμπεραίνει ὅτι οἱ ἀναβαίνοντες αὐτὰς ζητοῦσι στήριγμα καὶ ὀδηγὸν παρὰ τοὺς τοίχους τῆς κλίμακος. Πρώτην φορὰν εἰσερχόμενός τις κατὰ τὰς ὥρας τῆς μελέτης αἰσθάνεται ἀλλόκοτον ἐντύπωσιν, νομίζει ὅτι εὐρίσκεται εἰς μέγα κιβώτιον μουσικῆς· πανταχόθεν ἐξέρχονται ἤχοι μεγαλοργάνων (*orgues*), κλειδοκυμβάλων, αὐλῶν, βαρβίτων, μεγάλων βαρυαύλων, σαλπίγγων, πλαγιαύλων, κ.τ.λ. Εἶναι τὸ μέγαρον τῆς κακοφωνίας· διότι ἕκαστος ἐργάζεται δι' ἑαυτὸν, μανθάνει τὸ τεμάχιόν του, παίζει τὸ ὄργανόν του, καὶ τελειοποιεῖ τὰς γνώσεις του οὐδόλως φροντίζων περὶ τῶν ἄλλων. — Τὸ κατὰστημα εἶναι εὐάερον καὶ καλῶς διηυθετημένον. Ἐχει βιβλιοθήκην περιέχουσαν περὶ τοὺς 700 τόμους, σφίρας καὶ χάρτας γεωγραφικοὺς κατεσκευασμένους μὲ ἐξοχὰς, πλανητικὸν σύστημα συγκείμενον ἐκ σφαιρῶν διαφόρου μεγέθους, κινουμένων ἐπὶ σιδηρᾷ ἐλλείψεως, καὶ πλεῖστα ἄλλα ἐργαλεῖα πρὸς χρῆσιν τῶν τυφλῶν.

Ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ ὑπάρχουσι διάφορα παραδείγματα γραφῆς κατὰ τὸ συντετηγμένον σύστημα τοῦ Βαλαντίνου *Haüy*, οὗ-

τινος σκοπὸς ἦτο ν' ἀποφύγῃ τὴν σύγχυσιν τῶν γραμμάτων ἕνεκα τῆς μεταξὺ αὐτῶν ὁμοιότητος. Ἐπὶ πολὺ μετεχειρίζοντο τοὺς χαρακτῆρας τούτους, οἵτινες ἐκτός τινων συγκοπῶν (1) παρίστων τὴν συνήθη γραφήν· ἀλλὰ τὸ πρόβλημα τοῦ νὰ διδάξωσι τοὺς τυφλοὺς νὰ γράφωσι χρησίμως καὶ μάλιστα νὰ δύνανται ν' ἀναγινώσκωσιν οἱ ἴδιοι τὰ γραφόμενά των ἔμεινεν ἄλυτον. Ἰνα φθάσωσιν εἰς τὸ ποθητὸν καὶ εἰς μάτην ἐπιζητούμενον τοῦτο ἀποτέλεσμα, ἔπρεπε νὰ χαραττώσιν ἐξέχοντας χαρακτῆρας· τοῦτο δ' ἐφαίνετο ἀκτόρθωτον εἰς τὰ γράμματα τοῦ κοινοῦ ἀλφαβήτου. Ἐν ἔτει 1821 ἀξιωματικὸς τις τοῦ ἱππικοῦ, Κάρολος Βαρβιέ, ἐφεύρε πρὸς χρῆσιν τῶν τυφλῶν μέθοδον βασιζομένην ἐπὶ πάντῃ νέου συστήματος. Παραλιπὼν τὴν ὀρθογραφίαν, τὰς λέξεις καὶ τὰ γράμματα, ἡσχολήθη μόνον εἰς τὰς φωνάς, καὶ συνέταξε σειράν ἐκ 36 φωνῶν, δι' ὧν ἠθέλησε νὰ παραστήσῃ πάσας τὰς λέξεις τῆς γαλλικῆς γλώσσης· διήρесе τὴν σειράν εἰς 6 γραμμάς, ὧν ἐκάστη συνέλειτο ἀπὸ 6 φωνῶν, ἐκάστη δὲ φωνὴ παριστάτο διὰ στιγμῶν διατιθεμένων κατ' ἴδιον τρόπον· ὥστε ἡ στιγμή ἦτο ἡ βάσις τῆς γραφῆς τῶν τυφλῶν, ὡσπερ ἡ γραμμὴ εἶναι ἡ βάσις τῆς κοινῆς γραφῆς. Ἀλλ' ἡ ἐφεύρεσις αὕτη τοῦ Βαρβιέ δὲν ἀνεπλήρου πάσας τὰς ἀνάγκας. Ἐναπέκειτο δὲ εἰς τυφλὸν, ἀρχαῖον μαθητὴν τοῦ σχολείου, ἐν ᾧ εἶχε μένει ὡς διδάσκαλος, νὰ ἐφεύρῃ, ὀδηγούμενος ἐκ τῶν ἰδεῶν τοῦ Βαρβιέ, τὴν γραφήν, ἧς ἐστεροῦντο οἱ τυφλοί. Ὁ ἀνὴρ οὗτος ὁ μετὰ τὸν

(1) Τὸ διπλοῦν γράμμα ἐσημειοῦτο διὰ στιγμῆς ὑπογραφομένης· τὸ *n* διὰ παύλας ἐπιγραφομένης, τὸ *u* διὰ παύλας ὑπογραφομένης· π. χ. *u* *bo* *père* *donne* *tojors* *à* *ses* *efas* *la* *noriture* *et* *le* *désir* *du* *biē* *e* *tot* ἤτοι, *un* *bon* *père* *donne* *loujours* *à* *ses* *enfans* *la* *nourriture* *et* *le* *désir* *du* *bien* *en* *tout*.

Βαλαντῖνον *Haüy* πλέον παντὸς ἄλλου εὐεργετήσας τοὺς τυφλοὺς ἦτο πεπρωτισμένος διὰ σπανίας νοημοσύνης καὶ ἀγχινοίας, καὶ ὠνομάζετο Λουδοβίκος Βράϊλλος (*Louis Braille*), ἐξορυζόμενος τοὺς ὀφθαλμοὺς τριετῆς ὧν, ἐνῶ ἐπαιζε μὲ κοπίδα τινά. Διὰ τοῦ συνδυασμοῦ τῶν στιγμῶν κατ' ὀριζοντίους καὶ καθέτους γραμμάς κατώρθωσε νὰ σχηματίσῃ χαρακτῆρας παριστῶντας τὰ γράμματα τοῦ ἀλφαβήτου, χαρακτῆρας ἀριθμητικοὺς, σημεῖα στίξεως καὶ σημεῖα μουσικῆς. Πράγματι ὑπάρχουσι δέκα μόνον σημεῖα, ἀλλ' ἂν εἰς ἕκαστον τῶν σημείων τούτων προσθέσωμεν μίαν στιγμήν πρὸς τ' ἀριστερά, παράγομεν δέκα νέα σημεῖα, μία δὲ στιγμή τιθεμένη πρὸς τὰ δεξιὰ δίδει ἕτερα δέκα σημεῖα. Ἡ μέθοδος αὕτη, ἐπαρκούσα εἰς πάσας τὰς ἀνάγκας, εἶναι συνάμα ἀπλή, διότι τὸ πολυπλοκώτερον γράμμα σύγκειται ἐκ τριῶν στιγμῶν καθ' ὕψος καὶ δύο κατὰ πλάτος. Ἀλλ' ἵνα ὀδηγῆται ἡ χεὶρ, ὥστε αἱ στιγμαὶ νὰ μὴ χαραττώνται αἱ μὲν ἐπὶ τῶν δε, καὶ οὕτω καθίστανται δυσδιάκριτοι εἰς τὴν ἀφήν, ἔπρεπε νὰ ἐπινοήσῃ εἰδικὸν ἐργαλεῖον. Ὁ Λουδοβίκος Βράϊλλος ἐφεύρεν αὐτὸ, ὄντως ἀριστοῦργημα πρακτικῆς ἀπλότητος. Φαντασθῶμεν ἀδάκιον ἐκ ψευδαργύρου ἔχον κοίλας γραμμάς καὶ πλατεῖαν ξυλίνην στεφάνην, ἐφ' ἧς προσαρμόζεται χάλκινον δικτυωτὸν, ἔχον κατὰ μῆκος δύο σειράς ἐξ εἰκοσιῆς ὁπῶν ὀρθογωνίων, αἵτινες κεῖνται αἱ μὲν ἐπὶ τῶν δε, ὁ δικτυωτὸς οὗτος κανὼν παριστᾷ τὴν ἀπόστασιν τῶν γραμμῶν καὶ μετακινεῖται ἐπὶ τῆς στεφάνης, ἐφ' ἧς στηρίζεται διὰ τινος ἐξοχῆς αὐτοῦ προσαρμοζομένης ἐντὸς κοιλώματος τοῦ ξύλου. Μεταξὺ τοῦ ἐκ ψευδαργύρου ἀδακίου καὶ τοῦ δικτυωτοῦ παρεμβάλλουσι φύλλον χάρτου πυκνοῦ καὶ ἰσχυροῦ, διὰ τινος δὲ κέστρου ἀμβλέος ποιοῦσιν εἰς ἐκάστην ὁπὴν τὰς ἀναγκαίας στιγμάς διὰ τὴν παράστασιν τῶν λέξεων ἢ τῶν φωνῶν· ἀφοῦ γράψωσι τὰς δύο γραμμάς, μετακινούσι τὸ δικτυωτὸν ἐπὶ τῆς στεφάνης, θέτοντες αὐτὸ ἐπὶ τοῦ κατωτέρου κοιλώματος, καὶ οὕτω προχω-

ροῦσι μέχρι τοῦ τέλους τῆς σελίδος. Οὕτω δὲ ἡ γραφή ἢ μάλλον τὸ κέντημα γίνεται κανονικωτάτη, αἱ γραμμαὶ εὐθύταται, καὶ τὰ γράμματα, χαραττόμενα διὰ τῶν ὀπῶν τοῦ δικτυωτοῦ, οὐδέποτε συγχέονται. Διὰ τοῦ μέσου τούτου οἱ τυφλοὶ γράφουσι κοῖλα γράμματα καὶ, ψηλαφούντες διὰ τῶν δακτύλων τὰ ἐξέχοντα γράμματα, ἅτινα σχηματίζονται ἐπὶ τοῦ ἐτέρου μέρους τοῦ χάρτου, δύνανται νὰ ἀναγινώσκωσι. Γράφουσι δὲ ἐκ δεξιῶν πρὸς τὰ ἀριστερά, ἐπειτα λαμβάνουσι τὴν χάρτην, στρέφουσιν αὐτὸν ἐκ τοῦ ὀπισθεν μέρους, θέτουσι τοὺς δακτύλους τῶν ἐξ ἀριστερῶν πρὸς τὰ δεξιὰ καὶ οὕτω ψηλαφοῦσι γραμμάς ἐξεχούσας. Τὸ διάστημα, τὸ διαχωρίζον τὰς στιγμάς, τὰ γράμματα καὶ τὰς λέξεις, κανονίζεται ἐκ τῆς ἀποστάσεως τῶν ὀπῶν τοῦ κινητοῦ κανόνος Ἄρα ἡ σκοτεινὴ, ὡς τὴν ὀνομάζουσιν, αὕτη γραφή εἶναι εὐκρινεστάτη καὶ εὐανάγνωστος, ἅμα μάθη τις νὰ τὴν χαράτῃ, ὅπερ δὲν εἶναι δύσκολον οὐδὲ χρόνον μακρὸν ἀπαιτεῖ διὸ οἱ πλεῖστοι τῶν γονέων τῶν ἐχόντων τὰ τέκνα αὐτῶν εἰς τὸ σχολεῖον τῶν τυφλῶν ταχέως ἔρχονται εἰς ἀλληλογραφίαν μετ' αὐτῶν διὰ τοῦ μέσου τούτου.

Πάντες μὲν οἱ μαθηταὶ τοῦ σχολείου εἶναι τυφλοὶ, ἀλλ' οὐχὶ καὶ πάντες ἐξ ὀλοκλήρου ἐστερημένοι τοῦ φωτός. Ἐπὶ 143 παιδῶν, οὓς ἐν τῇ σχολῇ εἶδον, 6 ἠδύναντο νὰ διευθύνωσι τὰ βήματά των, 11 νὰ διακρίνωσι τὰ χρώματα, 38 διέκρινον τὴν ἡμέραν καὶ 88 ἐστερουῦντο πάσης ὀπτικῆς ἀντιλήψεως. Οἱ πλεῖστοι τῶν τελευταίων τούτων πάσχουσιν ἀμαύρωσιν, τὸ δὲ ὀπτικὸν αὐτῶν νεῦρον εἶναι εἰς παραλυσίαν. Οἱ ἄλλοι λέγουσιν ὅτι ἔχουσιν « ὀφθαλμὸν τινα », δι' ἣν, ὅσον ἀσθενὴς καὶ ἂν ἦναι, καυχῶνται ἐκεῖνοι· ἀλλὰ τὰ περιβάλλοντα αὐτοὺς στρώματα τῆς ὀμίχλης εἶναι τοσοῦτον πυκνὰ, ὥστε κατατάττονται μεταξὺ τῶν ἀναπήρων. Οἱ δυνάμενοι νὰ διακρίνωσι τὰ χρώματα συχνάκις ἀπατῶνται· τὸ κυανοὺν φαίνεται αὐτοῖς μέλαν καὶ τὸ κίτρινον λευκόν, ἐκτὸς ἂν ταῦτα τεθῶσιν ἐπὶ ἄλλων χρωμάτων

πάντῃ διαφόριον, τοῦ ἐρυθροῦ λόγου χάριν ἢ τοῦ πρασίνου. Πάντες σχεδὸν ἰσχυρίζονται ὅτι βλέπουσιν τὰς ἀστράπας, ὅπερ ὁμῶς δὲν πρέπει νὰ πιστεύωμεν, διότι συνηθέστατα αἰσθάνονται αὐτὰς καθ' ἣν στιγμὴν ῥήγνυται ὁ κεραυνός.

Ἐν γένει δὲ οἱ μὴ παντελῶς τυφλοὶ εἰσιν οἱ μάλλον ὑπὸ τῆς ἀσθενείας ἡλλοιωμένοι. Ἐνεκα τῆς σκιερότητος τοῦ κερατοειδοῦς χιτῶνος οἱ ὀφθαλμοὶ τῶν φαίνονται λευκοί, πάλλουσι συνεχῶς καὶ ἐξέχουσι τῶν βλεφάρων, ὁμοιάζοντες μὲ ὑποκυάνους σφαίρας ἐκ πορσελάνης· ἔχουσιν ἐν τῷ μέσῳ τῆς ἱριδος μεγάλην γαλακτώδη κηλίδα, τὸ δὲ βλέμμα αὐτῶν καθίσταται φρικῶδες, ὡς τὸ τοῦ ἀγρίου βύα. Ἄλλοι ἔχουσι τὰς κόγχας κενὰς καὶ τὰ βλέφαρα πάντοτε συνεχόμενα, καὶ, ὅσάκις ἡμιανοίγονται ὑπὸ τῶν συνήθων αὐτοῖς νευρικῶν συστολῶν τοῦ προσώπου, φαίνεται ἐν αὐτοῖς ἀργυρῶδες σωματίον ἔχον ἐρυθρὰς φλέβας. Οἱ ὀφθαλμοὶ τῶν ἀμαυρωτικῶν εἰσιν ὅμοιοι μὲ τοὺς ἡμετέρους, οὐδεμίαν ἔχοντες παραμόρφωσιν τοῦ βολβοῦ, οὔτε λεύκωμα οὔτε ἀτάκτους κινήσεις, καὶ μόνον ἐκ τῆς συνήθους στάσεως αὐτῶν φαίνονται ὅτι εἶναι τυφλοὶ· τὸ νεκρὸν βλέμμα των εἶναι πλήρες ἀνεκφράστου μελαγχολίας, ὃ δὲ ὀφθαλμὸς των ἀναίσθητος καὶ εἰς τὰς ὀδύνας καὶ εἰς τὸ φῶς. Εἰδὼν ποτε ἐν τῷ Νοσοκομείῳ τοῦ Ἑλέους ὠραίαν νεάνίδα πάσχουσαν ἀμαύρωσιν. Ἰνα κατανοήσωσι μέχρι τίνος βαθμοῦ ἐφθάνεν ἡ παραλυσία τῶν ὀφθαλμῶν τῆς, καθυπέβηλον αὐτὴν εἰς πείραμα, ὅπερ ἐφάνη μὲν σκληρὸν, ἀλλ' ἦτο ὅλως ἀβλαβές. Διὰ τίνος διόπτρας συνεκέντρωσαν τὰς ἡλιακὰς ἀκτῖνας ἀκριβῶς ἐπὶ τοῦ ἀμφιβληστροειδοῦς χιτῶνος τοῦ ἐτέρου τῶν ὀφθαλμῶν αὐτῆς· τοσαύτη θερμότης ἠδύνατο ἐν ἀκαρεὶ ν' ἀνάψῃ ἀγαικὸν, ἀλλὰ τὸ τυφλὸν κοράσιον οὐδὲ κἂν τὴν ἡσθάνθη.

Πάντες δὲν εἶναι ἐκ γενετῆς τυφλοὶ· ἐπὶ 143 παιδῶν 20 μόνον ἦσαν τυφλοὶ ἐκ γενετῆς, 33 εἶχον ἀπολέσει τὴν ὄρασιν κατὰ τὰς πρώτας ὥρας τοῦ βίου των (οἱ πλεῖστοι τῶν τελευταίων τούτων ἦσαν ἐστερη-

μένοι τοῦ φωτός ἐνεκὰ ἐμπυϊκῆς ὀφθαλμίας, ἥς τὴν αἰτίαν ἀποδοτέον εἰς τὴν ἀκρασίαν τῶν γονέων των), 54 ἀπώλεσαν τὴν ὄρασιν μεταξὺ τῆς ἡλικίας 15 ἡμερῶν μέχρις 6 ἐτῶν, 22 μεταξὺ 6 καὶ 40 ἐτῶν, καὶ τέλος 47 ἐγένοντο τυφλοὶ μετὰ τὸ δέκατον ἔτος τῆς ἡλικίας των. Ὡς περ οἱ κωφάλαλοι, οἵτινες ἤκουσαν καὶ ἐλάλησαν ἐν ἀρχῇ τοῦ βίου αὐτῶν, εἰσὶ νοημονέστεροι τῶν ἐκ γενετῆς κωφαλάλων, οὕτω καὶ οἱ τυφλοὶ, ὅσοι εἶδον τὸ φῶς, διατηροῦσιν ἐν τῇ μνήμῃ των γνώσεις τινὰς καθιστώσας αὐτοὺς ἀνωτέρους τῶν συναδέλφων των· γινώσκουσι τί ἐστὶ διάστημα, ἐνθυμοῦνται τὰ χρώματα καὶ ἀρέσκονται νὰ λαλῶσι περὶ αὐτῶν· πρὸς τοῦτοις δύνανται διὰ τῆς σκέψεως, βοηθουμένης ὑπὸ τῆς μνήμης, νὰ φαντασθῶσι τὸ σύνολον ἀντικειμένου τινός, οὔτινος αἱ διαστάσεις ὑπερβαίνουσι τὰς τῆς χειρὸς, ὅπερ εἶναι δυσκολώτατον εἰς τὸν ἐκ γενετῆς τυφλόν. Εἰς μάτην οὗτος ψηλαφεῖ τὸν κορμὸν δένδρου, ἀναρριχᾶται ἐπὶ τῶν κλάδων του, ψηλαφεῖ καὶ αὐτοὺς, θέτει τοὺς δακτύλους του ἐπὶ τῶν φύλλων του· οὐδέποτε δύναται νὰ φαντασθῇ ἐντελῶς τὸ σύνολον τοῦ δένδρου. Ἐπίσης ἀτελὴ ἰδέαν ἔχει περὶ τῶν μεγάλων ζώων· ὁ γυμνὸς ἵππος τὸν φέρει εἰς σύγχυσιν, καὶ δὲν δύναται νὰ ὀρίσῃ τὸ σχῆμά του εἰμὴ ἐκ τῆς ἱπποσκευῆς. Ἀρκεῖ νὰ παρατηρήσῃ τις μετὰ προσοχῆς τοὺς τυφλοὺς, ὅταν ἦναι συνηθροισμένοι, καὶ θέλει σχεδὸν μετὰ βεβαιότητος ἀναγνωρίσῃ τοὺς ἔχοντας «ὄχι τινὰ» ἢ διαφυλάξαντας ἀόριστον ἀνάμνησιν τοῦ φωτός. Οὗτοι εἰσιν ἥττον καταβεβλημένοι τῶν ἄλλων, αἱ δὲ χειρονομίαι αὐτῶν φυσικώτεραι· ἡ κεφαλὴ των φαίνεται ζωηρότερα, καὶ ἐνίοτε δεικνύουσι φιλαρέσκειάν τινα εἰς τὴν διευθέτησιν τῆς κόμης ἢ τοῦ λαιμοδέτου αὐτῶν.

Πόσον συγκινητικὸν εἶναι νὰ βλέπῃ τις αὐτοὺς συνηθροισμένους ἐν τῇ μεγάλῃ αἰθούσῃ τῶν ἀκροάσεων! Ἔργονται εὐτάκτως βαδίζοντες ὁ εἰς μετὰ τὸν ἄλλον, κρατούμενοι συνήθως ἐκ τῶν ὤμων, καὶ λαμβάνει ἕκαστος τὴν ὀρισμένην αὐτῷ θέσιν μετὰ μεγάλης ἀκριθείας, ἣν ἀποκτῶσιν ἐκ τῆς ἔ-

ξεως. Τὰ θρανία εἶναι διατεθειμένα κατ' ἴδιον τροπὸν· ἐκάστη θέσις χωρίζεται διὰ δύο σιδηρῶν βραχιόνων, ὁμοιάζουσα πρὸς ἑδραν ἀνευ ἐρείσματος. Τὸ μέτρον τοῦτο εἶναι ἀναπόφευκτον διὰ τοὺς τυφλοὺς, διότι οἱ λοιποὶ παῖδες βλέπουσιν ἀλλήλους καὶ ὁμιλοῦσι διὰ τῶν ὀφθαλμῶν, ἀλλ' οἱ τυφλοὶ πλησιάζουσιν αὐτομάτως ἀλλήλοις, οὐδέποτε στενοχωρούμενοι. Ἄν δὲν ὑπῆρχεν ἡ κατάταξις αὕτη παρ' αὐτοῖς, πάντες ἤθελόν συσσωρευθῆ ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ θρανίου, ἀδιαφοροῦντες, ἂν διὰ τοῦτο ἤθελον μέγας στενοχωρηθῇ. Ἡ στάσις αὐτῶν, ὅταν ὁ διδάσκαλος ὁμιλῇ ἢ ἀναγινώσκῃ, ἀρκεῖ νὰ δείξῃ τὸ πάθος των· τὴν κεφαλὴν των ἐν γένει ἔχουσι κεκλιμένην πρὸς τὰ ἐμπρὸς καὶ ὀλίγον πλαγίως, ὥς περ τὰ ἐπὶ δένδρων καθήμενα πτηνὰ· ὁσάκις ἀκούσωσι μακρόθεν θόρυβον ὑποπτον. Τείνουσι τὸ οὖς καὶ, ἂν ἡ φωνὴ ἦν ἀκούσασιν, ἦναι φύσει ἀρμονικῇ, αἰσθάνονται εὐχαρίστησιν ἐκδηλουμένην ἐπὶ τοῦ αἰέποτε σκυθρωποῦ προσώπου των. Τινὲς αὐτῶν ἔχουσιν ἀκουσίους νευρικὰς κινήσεις, ἃς δὲν δύναται νὰ καταστείλωσιν· οἱ ἐξωγκωμένοι καὶ νεκροὶ αὐτῶν ὀφθαλμοὶ φαίνονται ἔχοντες ἰδίαν καὶ ἄτακτον ζωὴν, ἣτις ἐκδηλοῦται διὰ διηνεκοῦς κινήσεως ἢ δι' ἀπαύστων παλμῶν τῶν βλεφάρων. Ἀλλ' ἄρά γε ἔχουσι συνείδησιν τούτων; ἀμφιβάλλομεν. — Οἱ νεήλυδες ταχέως ἀναγνωρίζονται· ἔχουσιν ἕξιν ἢ μᾶλλον σπασμὸν, ὃν εἶναι ἀνυπόφορον νὰ βλέπῃ τις· ἀδιακόπως τρίβουσι τοὺς ὀφθαλμοὺς διὰ τῶν χειρῶν καὶ ἐνίοτε βυθίζουσι τοὺς δακτύλους των τοσοῦτον βαθέως ἐντὸς τῆς κόγχης αὐτῶν, ὥστε μετακινῶσι τὸν βολβόν. Ἀπαιτοῦνται διετεῖς, τριετεῖς ἐπιτηρήσεις καὶ ἐπιπλήξεις, ἵνα θεραπεύσωσι τὴν μανίαν των ταύτην, ἣτις εἶναι πραγματικὴ νόσος. Ὅσάκις ἐρωτῶσιν αὐτοὺς. — Πονοῦσιν οἱ ὀφθαλμοὶ σου; Ἀποκρίνονται πάντοτε — Ὁχι. — Ἀλλὰ διὰ τί τοὺς ξύεις ἀκαταπαύστως; — Δὲν ἔξεύρω, τὸ κάμνω χωρὶς νὰ θέλω.

Ἐν τῷ μεγάλῳ ἐστιατηρίῳ κάθηνται εἰς μακρὰς τραπέζας ἐκ μαρμάρου ἐρυθροῦ,

τρώγοντες σιωπηλοὶ καὶ ἄνευ λαιμαργίας. Ἡ δυσπιστία, οὕσα ἡ βάσις τοῦ χαρακτήρος των, φαίνεται ἐνταῦθα ἐν ὅλῃ τῇ ἰσχύϊ αὐτῆς. Ὑπὸ τὴν τράπεζαν ἐκτείνεται σάνις διηρημένη εἰς ἴσα ἀποστήματα, ἐν οἷς ἕκαστος τῶν μαθητῶν ὀφείλει νὰ ἐναποθέτῃ τὸ πινάκιον καὶ τὸ χειρόμακτρον αὐτοῦ. Ἐκεῖ κρύπτουσι τὴν φιάλην των, φοβούμενοι μὴ τις τῶν παρακαθημένων ἀστείευόμενος ρίψῃ ἀκαθαρσίαν τινὰ ἐντὸς τοῦ κεκραμένου αὐτῶν οἴνου, ὃν χύνουσιν οἱ ἴδιοι ἐντὸς τοῦ ποτηρίου ψηλαφοῦντες διὰ τοῦ δακτύλου τὴν ἐπιφάνειαν τοῦ ὑγροῦ. Ἄν δὲν κρύψωσι τὴν φιάλην, προφυλάττουσιν αὐτὴν μετὰ προσοχῆς διὰ τῆς χειρὸς των. Τὸ αὐτὸ πράττουσι καὶ διὰ τὸν ἄρτον κρατοῦντες αὐτὸν συνήθως ὑπὸ μάλῃς, ἵνα μὴ τις ἄλλος τὸν ἐγγίσῃ· ἂν ἐπὶ τοῦ ἄρτου των ὑπάρχῃ καὶ μία μόνη σταγὼν ὑγροῦ, ἢ ἂν εἶναι κομμένος ὀχι, διὰ μαχαιρίου ἀλλὰ διὰ τῆς χειρὸς, δυσπιστοῦσι καὶ δὲν τὸν δέχονται· ὁσάκις δὲ θελήσωσι νὰ βιάσωσιν αὐτοὺς νὰ τὸν δεχθῶσι, προτιμῶσι νὰ μείνωσιν ἄσιτοι. Ἐν γένει δὲ δεικνύουσι μεγάλην δυσπιστίαν διὰ τὴν τροφὴν των, ἣν μετὰ μεγίστης προσοχῆς ἐξετάζουσι, πρὶν δεχθῶσιν αὐτήν.

Μετὰ τὰ γεύματα διέρχονται τὰς ὥρας τῆς ἀναπαύσεως ἐντὸς εὐρυχώρου αὐλῆς, ἐστρωμένης δι' ἄμμου καὶ δεινδροφύτου. Ἰσως νομίσῃ τις ὅτι τὸ πάθος τοὺς ἀναγκάζει νὰ συνέρχωνται εἰς ὁμίλους μόνον πρὸς συνδιάλεξιν· τούναντίον προτιμῶσι τὰ σφοδρότερα παιγνίδια. Παίζουσι τὸν κυνηγτὸν ἢ τὸν κρυπτόν μετὰ τῆς αὐτῆς σχεδὸν εὐκινησίας, ὥς εἰ εἶχον τὴν ὕπασιν τρέχουσιν οὐδέποτε προσκρούοντες εἰς τὰ δένδρα, ἀποφεύγοντες αὐτὰ μετ' ἐκπληκτικῆς διορατικότητος· ἀλλὰ τὸ προσφιλὲς αὐτοῖς παιγνίδιον εἶναι οἱ αἰχμάλωτοι (*la bataille*), διότι πάντες οἱ τυφλοὶ εἰσιν ὄντως ἀρειμάνιοι· τασσόμενοι εἰς δύο ἀντιθέτους γραμμάς, συγκροτοῦσι σφοδρὰς μάχας, ἐνῶ οἱ συνάδελφοι αὐτῶν μετὰ μεγάλης εὐχαριστήσεως ἀκούουσι, προσέχοντες πρὸς ποῖον μέρος θέλει κλίνει ἡ νίκη. Ἐν

(ΟΜΗΡΟΣ ΦΥΛ. ΣΤ΄.)

τούτοις τινὲς αὐτῶν μένουσιν ἑκουσίως μεμονωμένοι εἰς τινὰ γωνίαν τοῦ κήπου, ἐνθα ἰστάμενοι παραδίδονται εἰς εἰδὸς τι γυμναστικῆς, ὁμοίας πρὸς τὴν ρυθμικὴν καὶ ὁμοιόμορφον κίνησιν τῶν ἐντὸς κλωθῶν κεκλεισμένων ζώων. Οὗτοί εἰσιν οἱ νεήλυδες διζτηροῦντες τὰς ἑξεῖς τῆς πατρικῆς οἰκίας των, ἐν ᾗ δειλοὶ, ἐστερημένοι τοῦ φωτός καὶ κατάκλειστοι ἐντὸς στενοῦ δωματίου, ἀντὶ πάσης γυμναστικῆς παρεδίδοντο εἰς διηνεκῇ ταλάντωσιν, ταχέως μεταβαλλομένην εἰς νευρικὴν μανίαν· ἀπαιτεῖται δὲ καιρὸς καὶ μεγάλη φρόνησις ἵνα ἀπαλλάξωσιν αὐτοὺς ἀπὸ τοῦ ἐρεθισμοῦ τούτου τῶν μυῶν, ἐφ' οὗ ἡ θέλησις οὐδεμίαν ἔχει ἰσχύιν. Ὀλίγον κατ' ὀλίγον ἐκτείνουσι τοὺς περιπάτους αὐτῶν, κατὰ πρῶτον παρὰ τοὺς τοίχους τοῦ κήπου, ἔπειτα μεταξὺ τῶν δένδρων, καὶ τέλος ἀναμιγνύονται ἐλευθέρως εἰς τὰ παιγνίδια τῶν συναδέλφων των.

Ἐκτὸς τῶν τακτικῶν ἀναπαύσεων ἀφίπνουσιν αὐτοῖς μεθ' ἑκάστην ὥραν τοῦ μαθήματος δύο ἢ τρία λεπτά, καθ' ἃ δύνανται νὰ κινήσωσι τὰ πάντα, ὅπως θέλωσιν. Ἡ ἀκίνησις βλάπτει αὐτοὺς σωματικῶς τε καὶ διανοητικῶς, ἡ δὲ σιωπὴ τοῖς εἶναι ὀλεθρία. Ὁ τυφλὸς ἀγαπᾷ τὸν κρότον, ὥς ὁ ἔχων τὴν ὄρασιν ἀγαπᾷ τὸ φῶς· δι' αὐτὸν ὁ κρότος εἶναι τὸ ἑμβόλημα τῆς ζωῆς. Ὅταν ὁ τυφλὸς παῖς εὗρεθῇ αἴφνης ἐν μέσῳ σιωπῆς, καταλαμβάνεται ὑπὸ φόβου καὶ κλαίει· ἡ μεγαλειτέρα τιμωρία συνίσταται εἰς τὸ νὰ κλείωσι τὸν ἄτακτον μαθητὴν ἐντὸς δωματίου μεμονωμένου μακρὰν παντὸς κρότου, ὅπερ εἶναι ἀληθὴς τιμωρία δι' αὐτοὺς, ἐφαρμοζομένη εἰς σπανίας περιστάσεις καὶ οὐδέποτε ἐπεκτεινομένη πλέον τῆς μιᾶς ὥρας. Ὅσάκις ὅμως ὁ κρότος μεταβληθῇ εἰς πολλὴν θόρυβον, ἡ ἀκοὴ τοῦ τυφλοῦ συγχίζεται καὶ, μὴ δυνάμενος πλέον νὰ διακρίνῃ τὰς συγκεχυμένας δονήσεις, περιπίπτει εἰς ἀμηχανίαν. Τυφλὸς ἐξησκημένος νὰ ὁδηγῇται ὑπὸ τῆς ἀκοῆς ἐν ταῖς ὁδοῖς τῶν Παρισίων, διερχόμενος συνήθως αὐτῷ ὁδὸν, πλανᾶται ἀμέσως, ἂν κατὰ τύχην εὗρεθῇ ἐν μέσῳ τῶν ἀλλαγμῶν ἐκείνων,

οἷτινες εἶναι συνηθέστατοι εἰς τὰς μεγαλοπόλεις. Ἐχουσι τὴν ἀκοὴν λεπτοτάτην γυμνάζοντες αὐτὴν μετὰ προσοχῆς ἰδιαζούσης· καίπερ δ' ἀτελῶς ἀναπληροῦσα τὴν αἴσθησιν, ἥς στεροῦνται, προσφέρει ὁμῶς αὐτοῖς εὐκολίας, ἃς ἡμεῖς οὐδὲ καὶ φανταζόμεθα. Συνήθως, εἰσερχόμενοι εἰς ἄγνωστον αὐτοῖς δωμάτιον, ἀρκεῖ νὰ βῇξωσιν ἐλαφρῶς καὶ πάραυτα ἐννοοῦσιν, ἂν ὑπάρχωσιν ἐν αὐτῷ ἄνθρωποι, ποῦ κεῖνται τὰ ὀγκώδη ἐπιπλά καὶ πρὸς ποῖον μέρος εἶναι τὰ παράθυρα. Διακρίνουσι δὲ διαφόρους ἤχους καὶ λεπτότητας τῆς ἀνθρωπίνης φωνῆς, ἅτινα διαφεύγουσιν ἡμᾶς· ὁμιλοῦντες περὶ ἀνθρώπου τινὸς λέγουσιν, Ἐχει κακὴν φωνήν, ὡς ἡμεῖς λέγομεν, Ἐχει κακὸν βλέμμα. Διὰ τῆς φωνῆς λαμβάνουσι τὰς ἠθικὰς ἐντυπώσεις, ἃς ἡμεῖς λαμβάνομεν διὰ τῆς ὁράσεως. Τυφλὸς τις ἐκ γενετῆς λαλῶν περὶ γυναικὸς, ἥς ἠράσθη, μοι ἔλεγε! Πόσον ὠραῖος ἦτο ὁ ἦχος τῆς φωνῆς της.

Ὁ Διδερῶτος διέδωσε τὴν ἐσφαλμένην ἰδέαν, ὅτι οἱ τυφλοὶ στεροῦνται πάσης αἰδημοσύνης. Ἦθελεν ὁμῶς μεταβάλλει γνώμην, ἂν ἔβλεπε τοὺς ἐν τῷ σχολείῳ τῶν Παρισίων ἐνδικοιτωμένους τυφλοὺς. Εἶναι δύσκολον τῶντι ν' ἀπαντήσῃ τις ἀλλαχοῦ τοσαύτην αἰδημοσύνην· οὐδέποτε ἡ Ἀρτεμις ἐν τῷ λουτρῷ ὑπῆρξε σεμνοτέρα, οὐδὲ μᾶλλον προφυλακτικὴ. Εἶναι περίεργον νὰ βλέπῃ τις μετὰ πόσης προφυλάξεως ἐγείρονται τὴν πρωΐαν ἐκ τῆς κλίνης, κρυπτόμενοι εἰς τὸν ἐλάχιστον κρότον καὶ τείνοντες τὸ οὖς, ἵνα μὴ τις ἴδῃ αὐτοὺς γυμνοὺς. Τοῦτο πιθανῶς εἶναι ἀποτέλεσμα τῆς αὐστηρᾶς καὶ ἠθικωτάτης ἀγωγῆς, ἣν ἐν τῇ σχολῇ λαμβάνουσιν· οὐχ ἦττον ὁμῶς εἶναι συνέπεια τῆς δυσπιστίας, ἥτις φαίνεται συμφυῆς αὐτοῖς καὶ οὐδέποτε τοὺς ἐγκαταλείπει οὐδ' εἰς αὐτὰς ἔτι τὰς κοινοτάτας τοῦ βίου πράξεις. Ἀγνοοῦντες τί ἐστὶν δρασὶς, θεωροῦσιν αὐτὴν ὡς σατανικὴν δύναμιν, ὡς ἀφ' ἧν μακρόθεν ἐνεργοῦσαν μετὰ μεγίστης ὀξύδερκειας καὶ διορατικότητος φοβοῦνται μεγάλως αὐτὴν, μηχανώμενοι τὰ πάντα ἵνα τὴν ὑπεκφύγωσιν. Ἐν τῇ αἰθούσῃ τῶν

λουτρῶν φαίνονται μεγάλως στενοχωρούμενοι καὶ προσπαθοῦσιν ὅλαις δυνάμεσι νὰ κρύπτονται ἀπὸ τῶν βλεμμάτων, ἅτινα ὑπαπτεύονται. Το λουτρὸν εἶναι ὠφελιμώτατον αὐτοῖς, διότι οἱ πλεῖστοί εἰσιν ἀναιμικοὶ, ἔχοντες σάρκας λευκὰς καὶ μαλθακὰς· δι' ὃ συχνότατα λούουσιν αὐτοὺς.

Οἱ τυφλοὶ οὐ μόνον αἰδήμονές εἰσιν, ἀλλὰ καὶ καθαριώτατοι. Εἶναι μὲν ἀληθές ὅτι ἡ κυριώτερα αἰτία τῆς συνήθους ἀκαθαρσίας τῶν μαθητῶν, ἡ μελάνη, δὲν ὑπάρχει ἐν τῇ σχολῇ αὐτῶν, οὐχ ἦττον ὁμῶς εἶναι εὐκολώτατον νὰ παρατηρήσῃ τις, πόσον ἐπιμελῶς περιποιοῦνται ἑαυτοὺς καὶ πόσον ἀποστρέφονται τὸν κονιορτὸν καὶ πᾶσαν κηλίδαν αἰσθητὴν εἰς τὴν ἀφῆν. Ἡ ἀπλουστάτη αὐτῶν ἐνδυμασία, συνισταμένη ἐκ περισκελίδος ἐξ ἐριούχου καὶ ἐπενδύτου ἐκ σιαιμικοῦ, οὐδέποτε εἶναι ἐσχισμένη καὶ ἂν κατὰ τύχην πέσῃ κατὰ γῆς κατὰ τὰς ὥρας τῶν ἀναπαύσεως, ἐπὶ πολλὴν ὥραν τινάσσουσι πάντα τὰ ἐνδύματα αὐτῶν, πρὶν ἢ ἐπαναλάβωσι τὰ παιγνίδιά των. Πρὸς τοῦτοις εἰσὶ τακτικώτατοι εἰς τὴν διευθέτησιν τῶν πραγμάτων αὐτῶν, ὅπερ εἶναι εὐεξήγητον, διότι, ἂν δὲν ἀνεύρωσιν ἀμέσως τὰ χρεώδη αὐτοῖς εἰς τὴν ὠρισμένην θέσιν, περιπίπτουσιν εἰς σύγχυσιν ἀμηχανοῦντες τί νὰ πράξωσιν. Ἡ χειροτέρα ἀστείότης, ἣν δύναται νὰ κάμῃ τις εἰς τυφλὸν μαθητὴν, εἶναι νὰ ἀνακατώσῃ τὸ γραφεῖόν του. — Τὰς ἀρετὰς ὁμῶς ταύτας τῶν τυφλῶν συνοδεύουσι καὶ ἐλαττώματα· ὁ ἄνθρωπος οὐδαμοῦ ὑπῆρξε τέλειος, ἐπομένως οὐδ' ἐν τῷ σχολείῳ τῶν τυφλῶν. Ἡ ὑπερηφάνεια αὐτῶν, ὡς περ καὶ τῶν κωφολάλων, εἶναι ἀφόρητος· βλέπων τις αὐτοὺς νομίζει ὅτι τὸ πάθος των δίδει αὐτοῖς ὑπεροχὴν, δι' ἣν ὑπερηφανεύονται, ἴσως δὲ φρονοῦσι τῶντι ὅτι ἀπαιτεῖται ἰδιαιτέρα μεγαλοφυΐα, ἵνα διασπᾶσῃ τὸν περικαλύπτοντα αὐτοὺς σκοτεινὸν πέπλον καὶ λάβωσι γνώσεις τινὰς τοῦ κόσμου τούτου. Τὸ ἐλάττωμα τοῦτο εἶναι ἐπίσης ἀποτέλεσμα φυσικῆς ἀντιδράσεως κατὰ τοῦ αἰσθήματος τῆς εὐσπλαγχνίας, ὅπερ διεγείρουσιν ἐργίζονται, διότι

ἐμπνέουσι τοιοῦτον αἶσθημα, καὶ ἐνίοτε ἡ ἐπιμονὴ τοῦ εἶναι τοσαύτη, ὥστε λέγουσιν ὅτι εἶναι καθ' ὅλα εὐτυχεῖς καὶ ὅτι οὐδενὸς στεροῦνται· τινὲς αὐτῶν μάλιστα ἐμμένουσι πεισματωδῶς ἐν τῇ ματαιοφροσύνῃ των ταύτῃ. Συνήθως, ὅταν ὁ τυφλὸς σχηματίσῃ ἰδέαν τινὰ, ὅσον πυρρίλογος, ὅσον ἀκατόρθωτος καὶ ἂν ἦναι, οὐδέποτε τὴν ἐγκαταλείπει πλέον.

Τὸ σχολεῖον θερμαίνεται θαυμασίως· κατ' ὥρην νὰ διατηρῆται μετρία τις καὶ ἡ αὐτὴ πάντοτε θερμοκρασία, ὅπερ εἶναι ἀπαρτίτητον εἰς τοὺς τυφλοὺς· ἂν κρύνωσιν αἱ χεῖρές των, δὲν βλέπουσι πλέον, διότι οἱ δάκτυλοί εἰσιν οἱ ὀφθαλμοὶ των. Τινὲς αὐτῶν προσκτῶνται μεγίστην λεπτότητα τῆς ἀφῆς. Πάντες παρετήρησαν ὅτι εἰς τὸ σκότος ἡ αἴσθησις, τῆς ἀφῆς εἶναι μᾶλλον ἀνεπτυγμένη ἢ εἰς τὸ φῶς, ὥς εἰ ἡ φύσις αὐτὴ ἠθέλησε νὰ βοηθήσῃ ἡμᾶς διὰ τῆς προσφυοῦς ταύτης ἀντικαταστάσεως τῶν αἰσθήσεων· ἀλλὰ παρὰ τοῖς τυφλοῖς ἡ ἀντικατάστασις αὕτη εἶναι τὰ μάλιστα ἐπαισθητή. Παίζουσιν εὐχερῶς τὸν δόμινον, τὰ χαρτία, τοὺς πεσσούς· διακριτικὴν δέ τι σημαίον, μόλις ὁρατὸν εἰς ἡμᾶς, ἀρκεῖ αὐτοῖς ἵνα ἀναγνωρίσωσιν ἀλλήλους μετὰ βεβαιότητος. Λέγουσιν ὅτι ὑπῆρξαν τινες αὐτῶν ἔχοντες ἀφῆν τοσοῦτον λεπτὴν, ὥστε διέκρινον τὰ χρώματα διαφόρων δευμάτων μαλλίων θέτοντες τὴν χεῖρα ἐπ' αὐτῶν, ὅπερ δὲν εἶναι ἀπίθανον, διότι ἕκαστον χρῶμα μεταβάλλει κατὰ τρόπον διέφορον τὴν ἐπιφάνειαν τοῦ ὑφάσματος. Ἀρκεῖ εἰς τὸν τυφλὸν νὰ ψηλαφήσῃ διὰ τῶν δακτύλων τὰ συνήθως ὥρολόγια, ἵνα εἴπῃ πάραυτα τί ὥρα εἶναι, ἢ νὰ θέσῃ τὴν χεῖρα ἐπὶ τοῦ βραχίονός τινος τῶν συναδέλφων του, ἵνα ὀνομάσῃ αὐτὸν διὰ τοῦ ὀνόματός του. Αὕτη εἶναι ἡ εἰδικὴ λεγομένη ἀφῆ, ἣν, ἔχοντες ὑπ' ὄψιν, θεωρίας, αἵτινες εἶναι καρπὸς μακρᾶς πείρας, ἐξασκούντων ἐν τῷ σχολείῳ μετ' ἰδιαζούσης ἐπιμελείας, κατορθοῦντες ἀληθῆ θαύματα· ὑπάρχει ὅμως καὶ ἡ λεγομένη γενικὴ ἀφῆ, ἥτις ἐπὶ τῶν μακρόθεν ἀντικειμένων ὁμοιάζει κατὰ πάντα πρὸς τὴν ὁρα-

σιν· κατὰ τοῦτο ὑπάρχουσι μεταξὺ καὶ τῶν τυφλῶν μύωπες ἢ πρεσβύωπες, ὡς καὶ μεταξὺ τῶν ὁρώντων. Πολλὰκις εἰς τοὺς διαδρόμους τοῦ σχολείου, βλέπων τυφλὸν τινὰ ἐρχόμενον, ἰστάμην ἀκίνητος, ἵνα μὴ ἐννοήσῃ τὴν παρουσίαν μου. Τὸ παιδίον προὔχῳρι κατ' εὐθείαν πρὸς με, ἀλλ' εἰς ἀπόστασιν πέντε ἢ ἑξ βημάτων ἐβράδυνε τὸ βῆμα, ἀνύψου τὴν κεφαλὴν, ὡς θέλων νὰ λάβῃ αἰσθητοτέραν ἐντύπωσιν, προὔχῳρι. Ἐν τῷ δύο βήματα μετὰ προφυλάξεως, ἔπειτα δ' αἴφνης ἐστρέφετο πρὸς τὰ δεξιὰ ταχέως διερχόμενος πλησίον μου, πλὴν πάντοτε οὕτως, ὥστε νὰ μὲ ἐγγίσῃ ἐλαφρῶς, ἵνα ἐννοήσῃ τίς ἦμην. Ἡ ἀντίστασις τοῦ ἀέρος καθιστᾷ ἐπαισθητὰ τὰ ἀπέναντι αὐτῶν ἀντικείμενα, καὶ τοσοῦτω μᾶλλον, ὅσω μεγαλειτέρον ὕψος ἔχουσι· δὲν ὑπάρχει σχεδὸν παράδειγμα τοῦ νὰ προσκρούσῃ ὁ τυφλὸς εἰς ἀντικείμενον ὑπερβαῖνον τὴν κεφαλὴν τοῦ κατὰ τὸ ὕψος ἢ καὶ μέχρι τῶν χειρῶν τοῦ ὑψούμενον· ἐνῷ τοῦναντίον δὲν δύναται ν' ἀποφύγῃ θρανίον ἢ τράπεζαν ὑψουμένην μέχρι τῶν γονάτων ἢ τῶν ἰσχυῶν του. Τυφλὸς βαδίζει μόνος του ἐν τῇ πόλει τῶν Παρισίων, διερχόμενος μέγα διάστημα χωρὶς ποτε νὰ χάσῃ τὸν δρόμον του. Πόθεν λοιπὸν διακρίνει τόσον καλῶς τὰς ὁδοὺς;—Ἐκ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν πλαγίων ὁδῶν, πρὸ τῶν ὁποίων διαβαίνει, καὶ αἵτινες φέρουσι πρὸς αὐτὸν ρεῦμα ἀέρος, ὅπερ ἀμέσως αἰσθάνεται. Ὅθεν διὰ τῆς ἀερογραφίας σχηματίζει τὴν τοπογραφίαν τῆς πόλεως καὶ οὐδέποτε σφάλλει.

Ἐν τῷ σχολείῳ ἐγείρονται τὴν 5 1) 2 ὥραν τῆς πρωῒας καὶ κατακλίνονται τὴν 9 μ. μ. Αἱ ὥραι τῆς ἡμέρας δαπανῶνται εἰς τὰ μαθήματα, τὰς ἀναπαύσεις, τὴν σπουδὴν τῆς μουσικῆς καὶ τὴν ἐκμάθησιν τῶν τεχνῶν. Εἶναι δεκτοὶ δ' ἐν αὐτῷ ἀπὸ τοῦ δεκάτου μέχρι τοῦ δεκάτου τετάρτου ἔτους τῆς ἡλικίας των· εἰς μικροτέραν ἡλικίαν θεωροῦνται πολὺ νέοι, εἰς μεγαλειτέραν αἱ ἑξῆς των καθιστῶσιν αὐτοὺς δυσκόλους εἰς τὴν διδασκαλίαν, ἣν πρόκειται νὰ λάβωσι.

Κατ' ἀρχάς ὁ μαθητὴς ἀσχολεῖται εἰς πράγματα ἀσήμεντα· δίδουσιν αὐτῷ τὸ ἐκ ψευδαργύρου ἀθάκιον, τὸ δικτυωτὸν, τὸ κέστρον καὶ φύλλον χάρτου· οὕτω δὲ μανθάνει νὰ μεταχειρίζεται τὰ πολύτιμα ταῦτα ἐργαλεῖα πρὶν ἢ ἀρχίσῃ ἡ ἀνάπτυξις τῆς μνήμης καὶ τοῦ νοός του. Ἐν τῇ ὅλῳς ἐξαιρετικῇ ταύτῃ μεθόδῳ ἡ μνήμη κατέχει βεβηχίως τὴν πρώτην θέσιν, διότι οἱ δυστυχεῖς οὗτοι παῖδες δὲν δύνανται νὰ μάθωσιν εἰμὴ ὅτι ὑπαγορεύσωσιν αὐτοῖς, τὰ δὲ πρὸς χρῆσιν τῶν ἐκτετυπωμένα βιβλία εἰσὶν ὀλιγάριθμα (1). Εἰς τὰ μαθηματικά, λόγου χάριν, τὰ πάντα ἐξηγοῦνται διὰ ζώσης φωνῆς, σχολιάζονται καὶ ἐπαναλαμβάνονται ἐπὶ πολλὰς, πολλάκις ἡμέρας, πρὶν ἢ δώσωσιν αὐτοῖς ἀριθμητικὸν πῖνακα ἢ κατορθώσωσι νὰ λύσωσι τὸ πρόβλημα ἐπὶ τοῦ χάρτου. Διδασκούςιν αὐτοὺς συγχρόνως τὴν ὀρθογραφίαν καὶ τὴν γραμματικὴν· ὁ τυφλὸς διδάσκαλος περιφέρει τοὺς δακτύλους του ἐπὶ τῶν σελίδων τοῦ μεγάλου τετραδίου τοῦ γεγραμμένου κατὰ τὴν τῶν τυφλῶν γριφὴν, ὅπερ χρησιμεύει αὐτῷ ὡς κείμενον, ἀναγινώσκει φράσιν τινὰ, ὁδηγῶν τὸν μαθητὴν νὰ τὴν συλλαβίσῃ κατὰ γράμμα, ἔπειτα δὲ ἀναλύει αὐτὴν γραμματικῶς λέξιν πρὸς λέξιν· τὴν ἐπισύσας ὁ μαθητὴς ἐπαναλαμβάνει τὸ μάθημα τῆς προτεραίας. Ἡ μέθοδος αὕτη προχωρεῖ βραδέως, διότι τὸ μόνον βοήθημα εἶναι ἡ μνήμη· δι' ἣ ἀπικιτοῦνται ἕξ κατὰ συνέχειαν ἔτη, ἵνα ἀποκτήσωσι τὰς γνώσεις τῆς στοιχειώδους ἐκπαιδεύσεως. Τινὲς τῶν παίδων τούτων ἔχουσι τόσον καταπληκτικὴν μνήμην, ὥστε ἐνίοτε ἀρκεῖ ν' ἀκούσωσιν ἀπαγγελλομένην ὁλόκληρον πρᾶξιν δράματος τοῦ Κορνηλίου ἢ τοῦ Ρακίνα, καὶ οὐδέποτε τὴν λησμονοῦσιν.

Μετὰ τρεῖς ἢ τέσσαρας μῆνας μαθητῆς,

(1) Τὴν 15 Μαρτίου 1873 τὸ ἐν Παρίσι Σχολεῖον τῶν τυφλῶν εἶχεν ἐκτετυπωμένα πρὸς χρῆσιν αὐτῶν 31 βιβλία ὁρησκευτικά, ἠθικά, φιλολογικά, γραμματικά καὶ ἱστορικά, καὶ 70 βιβλία τῆς μουσικῆς. Τοσαῦτα δὲν ἀποτελοῦσιν οὐδὲ τὸ ἑκατὸν τῶν ἀναγκαίων εἰς τὴν διδασκαλίαν.

ἔχων νοῦν μέτριον, μανθάνει ν' ἀναγινώσκῃ καὶ νὰ γράφῃ. Μετὰ τὰς προκαταρκτικὰς γνώσεις ὑπαγορεύουσιν αὐτοῖς νὰ γράφωσι γυμνάσματα χρησιμεύοντα ὡς βιβλία ἀναγνώσεως. Εἶδον αὐτοὺς ἔχοντας τὸ ἀθάκιον ἐπὶ τῶν γονάτων, χαράττοντας διὰ τοῦ κέστρου τοὺς συνθηματικούς αὐτῶν χαρακτῆρας μετὰ μεγάλης κανονικότητος, σιωπηλοῦς, καὶ τοσοῦτον ἐπιμελῶς ἀσχολοῦμένους εἰς τὸ ἔργον τῶν, ὥστε προδήλως βλέπει τις πόσῃν καταβάλλουσι προσπάθειαν, ἵνα διασπάρωσι τὸ περιβάλλον αὐτοῦς σκότος. Περιφέροντες τὸν δάκτυλον ἐπὶ τῶν ἐξεχόντων σημείων ἀναγινώσκουσιν ἄνευ δυσκολίας καὶ μετὰ τῆς αὐτῆς ταχύτητος, μεθ' ἧς ὁ ἔχων τὴν ὄρασιν ἀναγινώσκει ὑψιφώνως. Συντέμνουσι δὲ τὴν γραφὴν τῶν καὶ, ἐκτὸς ὅταν γράφωσι γραμματικὰ γυμνάσματα, παραμελοῦσι τὴν ὀρθογραφίαν, μεταχειριζόμενοι ἰδίαν τινὰ στενογραφίαν ὅλως φωνητικὴν, σημειοῦντες μόνον τὸν ἦχον (1). Διὰ τοῦ τρόπου τούτου γράφουσι ταχύτερον καὶ μετὰ τῆς αὐτῆς ἀκριβείας, διότι τὸ γραφικὸν σύστημα τοῦ Λουδοβίκου Βράϊλλα, ὅπερ ἐκτὸς τῆς Βορείου Γερμανίας ἐγένετο παραδεκτὸν εἰς πάντα τὰ λοιπὰ μέρη τοῦ κόσμου, ἔχει τὸ θαυμάσιον προτέρημα νὰ εἶναι κατάλληλον εἰς πᾶσαν δυνατὴν συγκοπὴν, καὶ ἐπαρκεῖ εἰς τὰς ἀνάγκας τῆς ὁράσεως, τῆς ἀκοῆς καὶ τῆς ἀφῆς. Ὅταν οἱ παῖδες φθάσωσι τὸ 16^{ον} ἔτος τῆς ἡλικίας τῶν καὶ ἀποκτήσωσιν ἀρκούσας γνώσεις γραμματικῆς, φιλολογίας, γεωγραφίας καὶ ἱστορίας, ἀφήνουσιν αὐτοὺς ἐλευθέρους νὰ ἐκλέξωσι τὰ γυμνάσματα, ἅτινα ἐφείλουσι νὰ γράφωσιν. Ἀντὶ νὰ ὀρίσωσιν αὐτοῖς τὴν ὑπόθεσιν, τοῖς λέγουσι, Κάμε ὅτι θέλῃς. Διὰ τοῦ μέσου τούτου ἀναπτύσσουσιν ἐξαιρετικὰς τὰς κυριωτέρας αὐτῶν διανοητικὰς δυνάμεις καὶ διεισδύουσιν εὐκολώτερον εἰς τὰς

(1) Α. Χ. ἀντὶ νὰ γράφωσι *j ai bu de l'eau*, ὅπερ ἀπαιτεῖ 27 κεντήματα διὰ τοῦ κέστρου, γράφουσι μόνον *j bu dlo*, ὅπερ ἀπαιτεῖ μόνον 17.

ὑπόπτους ταύτας ψυχὰς, αἵτινες ἀείποτε φαίνονται φοβούμεναι μὴ ἀποκαλυφθῶσιν. Οὕτω δὲ εἰς τὰ θέματα λέγουσιν αὐτοῖς ἀπλῶς νὰ γράψωσιν ἐπιστολήν· τινὲς ἐκλέγουσι θέμα ἠθικόν, ὅπερ ὅμως οὐδὲν ἄλλο εἶναι ἢ ἐπανάληψις τῶν διδαχῶν, ἃς ἤκουσαν ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ἢ τῶν ἀναγνωσμάτων τοῦ σχολείου· ἄλλοι δὲ ἐκθέτουσι συμβάντα περιηγήσεων, ναυαγίων ἢ ἐκδρομῶν τινα εἰς τὰς ἐξοχὰς. Αἱ συνθέσεις αὐταὶ εἰσιν ἄξιαι μελέτης, ὥς ἀποκαλύπτουσαι τὰς ιδέας, αἵτινες ἐπασχολοῦσιν αὐτούς. Κατεχόμενοι ὑπὸ τοῦ ἔρωτος τῶν περιηγήσεων, ἐπιθυμοῦσι νὰ διατρέξωσι τὸν κόσμον τοῦτον, ὃν οὐδέποτε θέλουσι γνωρίσει· προσπαθοῦσι νὰ διεγείρωσιν αἰσθήματα, ἅτινα οὐδέποτε ἠσθάνθησαν, περιγράφοντες φυσικὰς θέσεις, κρήνας διαυγεῖς, τὸ κυανοῦν χρῶμα τοῦ οὐρανοῦ. Ἐν ὀλίγοις θέλουσι νὰ λαλῶσιν ὥς οἱ ἔχοντες τὴν ὄρασιν· ἀλλὰ τὸ πάθος τῶν ὑπερnick τὴν θέλησιν αὐτῶν, καὶ αἰφνης ἀρχίζουσι νὰ ὁμιλῶσι μόνον περὶ τοῦ ψιθυρίσματος τῆς αὔρας, τοῦ κελαδήματος τῶν πτηνῶν, τῆς βοῆς τοῦ ἀνέμου, τοῦ φλοίσβου τῶν κυμάτων ἢ τοῦ βελάσματος τῶν ποιμνίων. Τὸ ἀληθὲς εἶναι ὅτι ἡ γλῶσσα ἡμῶν δὲν εἶναι κατάλληλος δι' αὐτούς, ὥς μὴ παριστῶσα ἀκριβῶς τὰ αἰσθήματά των· ἐξοικειοῦνται μὲν πρὸς αὐτὴν μεταχειριζόμενοι τοὺς ὅρους, οὓς μεταχειρίζομεθα καὶ ἡμεῖς, ἀλλ' ὑπὸ σημασίαν διάφορον. Ἄν εἰς τοὺς διαδρόμους τοῦ σχολείου δύο μαθηταὶ συγκρουσθῶσιν ἐξ ἀπροσεξίας, ὁ εἰς αὐτῶν λέγει πάντοτε εἰς τὸν ἕτερον, Μήπως ἦσαι τυφλός; ὅπερ σημαίνει κατ' αὐτούς, Δέν με ἤκουσας ἢ δέν με ἐνόησας ἐρχόμενον; Ἄν οἱ τυφλοὶ ἐφεύρισκον ἰδίαν γλῶσσαν, οὐδόλως ἤθελεν ὁμοιάζει πρὸς τὴν ἡμετέραν, ἥτις δανείζεται τὰ τρία τέταρτα τῶν λέξεων ἐκ τῶν φαινομένων τῆς ὁράσεως. Τί κάμνεις αὐτοῦ; ἠρώτησα δεκαετὲς παιδίον ἔχον προσηλωμένους τοὺς ὀφθαλμοὺς πρὸς τὸν οὐρανόν. Ἀκούω τὸν ἥλιον, μοι ἀπεκρίθη, ὥς εἰ τὸ φῶς καὶ ἡ θερμότης παρήγαγεν ἤχον αἰσθητὸν εἰς αὐτόν. Ἐνεκα τούτου αἱ φρα-

σεολογίαι αὐτῶν εἰσι παράδοξοι καὶ ἐνόητα ξηραί. Σκέπτονται, οὕτως εἰπεῖν, διὰ τῆς ἀκοῆς καὶ τῆς ἀφῆς καὶ λαλοῦσι διὰ τῆς ὁράσεως. Ἐπειδὴ δὲ ἡ ὁμοιότης τῶν ἐντυπώσεων τῶν τριῶν ταύτων αἰσθήσεων δὲν εἶναι ἀκριβὴς οὐδὲ βεβαία, συχνότατα τὸ πνεῦμά των περιπίπτει εἰς σύγχυσιν.

Ἡ ἀνάγκη, ἣν αἰσθάνονται τοῦ νὰ διασπάσωσι τὸν περικαλύπτοντα αὐτοὺς σκοτεινὸν πέπλον, ἀναφαίνεται μάλιστα ὅσῳ ἀκούωσι τὰ ἀναγνώσματα· τοῦτο δὲ μετὰ τὴν μουσικὴν εἶναι ἡ ζωηροτέρα καὶ γλυκυτέρα αὐτῶν ἡδονή. Ὅταν ἀναγινώσκωσιν οὕτοις σύγγραμμα ἠθικόν, ἱστορικόν ἢ ποιητικόν, εἰσι προσεκτικώτατοι καὶ φαίνονται εὐχαριστημένοι· ἀλλ' ὅταν εἶναι διήγησις περιηγήσεως, παραφέρονται ὑπὸ τῆς χαρᾶς των, καὶ προσηλθύνται πάσῃ τῇ διανοίᾳ εἰς αὐτήν, ὁμοιάζοντες πρὸς τὰ μικρὰ παιδία, ἅτινα φαίνονται ἀκόρεστα, ὅσῳ διηγοῦνται αὐτοῖς μῦθον. Τὴν κλίσιν των ταύτην μαρτυρεῖ περιστατικόν τι, ὅπερ δὲν εἶναι ἄσκοπον· ν' ἀναφέρωμεν ἐνταῦθα. Μεγάλαν ἐνεποίησεν αὐτοῖς ἐντύπωσιν τὸ τολμηρὸν σχέδιον τοῦ Γουσταύου Λαμβέρτου, προτιθεμένου νὰ εὕρῃ νέαν ὁδὸν διὰ τῶν πάγων τοῦ βορείου πόλου, ἵνα ἀνακαλύψῃ τὴν ἐλευθέραν θάλασσαν. Ἴνα δώσωσι δ' αὐτοῖς ἰδέαν τινὰ περὶ τῶν δυσκολιῶν καὶ τῶν παντοειδῶν κινδύνων, οἵτινες ἀνέμενον τὴν μέλλοντα θαλασσοπύρρον, ἀνέγνωσαν αὐτοῖς τὴν *Περιήγησιν τοῦ πλοιάρχου Χαττερά*. Ὁ ἐνθουσιασμὸς αὐτῶν ἐξήφθη τότε εἰς τὸν ὑπέρτατον βαθμὸν, καὶ πάραυτα οἱ δυστυχεῖς ἐκεῖνοι παῖδες, οἱ πλείστοι πτωχοὶ καὶ γυμνοὶ, συνήθρυσαν ἀξιόλογον χρηματικὴν συνδρομὴν ὑπὲρ τῆς ἐπιχειρήσεως ταύτης. Ὅτε δὲ βραδύτερον ἤκουσαν τὸν θάνατον τοῦ Γουστάβου Λαμβέρτου, φονευθέντος εἰς Μοντρετοῦ καὶ ἀποτυχόντος τοῦ σκοποῦ του, ἐλυπήθησαν μεγάλως. Οὐδεὶς αὐτῶν ἠθέλησε νὰ μάθῃ τί ἔγειναν τὰ χρήματα, ἀλλὰ πάντες ἠρώτων περὶ τοῦ ταξιδίου.

Τὰ τυφλὰ παιδία ἐν γένει εἰσὶν εὐπειθῆ, πρόστατα, φιλομαθῆ καὶ εὐληκρινέστατα.

Αἱ λογομαχίαι καὶ αἱ ἔριδες, αἱ τοσοῦτον συνήθεις παρὰ τοῖς λοιποῖς μαθηταῖς, ἀδι-
 άκοποι δὲ παρὰ τοῖς κωραλίοις, εἰσὶ σπανι-
 ωτάτα παρ' αὐτοῖς. Οἱ ἀμαυρωτικοὶ εἰσιν
 οἱ μᾶλλον τῶν ἄλλων γαλήνιοι παρατηρῶν
 τις αὐτοὺς νομίζει ὅτι ἡ παραλυσία, ἣν πά-
 σχει τὸ ὀπτικὸν αὐτῶν νεῦρον, ἐξαμβλύνει
 τὸν ἐγκέφαλον αὐτῶν φαίνονται δὲ πλεόν
 τῶν ἄλλων ρεμβάζοντες, ἀλλ' ἴσως εἶναι
 μᾶλλον νευραρκομένοι. Κατ' ἀντίθεσιν πρὸς
 τοὺς ὀρώντας παῖδας τὰ τυφλὰ κοράσια εἰ-
 σιν ἡττον ζωηρὰ τῶν ἀρρένων. Εἰς τὰ μα-
 θήματα, εἰς τὸ ἐργοιτάσιον, κατὰ τὰς ὥ-
 ρας τῶν ἀναπαύσεων, πανταχοῦ φαίνονται
 μελαγχολικὰ καὶ μαραινόμενα, καὶ αὐτὰ
 δὲ τὰ παιγνίδια τῶν γίνονται ἐν ἡσυχίᾳ καὶ
 σιωπῇ. Τοῦτο εἶναι εὐεξήγητον. Ἡ γυνὴ εἶ-
 ναι κατ' ἐξοχὴν ὃν αἰσθηματικόν ἐπειδὴ
 δὲ ἡ ὄρασις μεταδίδει ἡμῖν ἀπαύστως ποι-
 κιάν αἰσθημάτων, ἡ τυφλὴ γυνὴ στερεῖται
 τῆς προσφιλοῦς αὐτῇ διανοητικῆς τροφῆς,
 στερεῖται τῆς δυνάμεως τῆς ἀνανεούσης τὴν
 ἰδιάζουσαν αὐτῇ νευρικὴν ζωὴν, τῶν ἐντυ-
 πώσεων δηλαδὴ, ἃς λαμβάνει καὶ μεταδίδει.
 Ἄξια τῶν ὀντι λύπης εἰσὶ τὰ δυστυχῆ ταῦτα
 κοράσια, ὧν ἡ ψυχὴ φαίνεται ἐν ἀθυμίᾳ.

Πάντες οἱ μαθηταὶ τοῦ σχολείου, οἱ τε
 παῖδες καὶ τὰ κοράσια, ἔχουσι κοινόν τι αἰ-
 σθημα, ἀγαπῶσι δηλαδὴ μέχρι λατρείας
 τὸ κατὰστημα, ἐν ᾧ κατοικοῦσι, θεωροῦντες
 αὐτὸ ὡς πατρίδα, ὡς τόπον ὅστις ἔχεινε
 χάριν αὐτῶν. Γινώσκουσιν ὅτι οὐδεὶς κίν-
 δυνος, οὐδὲν δυστύχημα ἐπαπειλεῖ αὐτοὺς,
 καὶ ὅτι τὸ πᾶν ἐν αὐτῷ εἶναι διατεθειμέ-
 νον οὕτως, ὥστε νὰ ἐξαμβλύνῃ τὸ πάθος
 τῶν. Ἀπομακρύνονται δὲ μετὰ λύπης ἀπὸ
 τοῦ σχολείου, καὶ διὰ τοῦτο σπανίως γί-
 νονται αἱ κατὰ τὰς κυριακάς ἐκδρομαὶ ὅ
 δὲ ἄλλοτε κατὰ πᾶσαν πέμπτην γινόμε-
 νος περίπατος κατηργήθη ἤδη, διότι εὐχα-
 ριστοῦνται μᾶλλον ἐντὸς τοῦ δάσους τοῦ
 καταστήματος, οὗτινος γινώσκουσι τὰ ὅ-
 ρια καὶ ἕκαστον δένδρον θεωροῦσιν ὡς ἀρ-
 χαῖον φίλον. Ὅσάκις εὐρίσκονται ἐκτὸς τοῦ
 σχολείου, καὶ ἐν αὐτῇ ἀκόμῃ τῇ πατρικῇ
 οἰκίᾳ αὐτῶν, στενοχωροῦνται, φαίνονται ἀ-

νήσυχοι, καὶ δὲν θεωροῦσιν ἑαυτοὺς ἐν ἀ-
 σφαλείᾳ, διότι ὁ κίνδυνος ὑπάρχει παντα-
 χοῦ, καὶ ἀγνοοῦσι πόθεν δύνανται νὰ ἐπέλ-
 θῃ. Ἐκτὸς τούτου ἐπὶ πολὺ ἐθεώρουν ἑαυ-
 τοὺς ὁμοίους πρὸς τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους
 πῶς ἠδύναντο τῶν ὀντι νὰ φαντασθῶσιν αἰ-
 σθησιν, ἧς ἐστεροῦντο, ἐνῶ ἀπὸ τοῦ σκότους
 τῆς κυφορίας μετέβησαν εἰς τὸ σκότος
 τῆς ζωῆς; Ὅταν ὁμοῦς ἡ λυπηρὰ αὕτη ἀ-
 ποκάλυψις ἐγένετο γνωστὴ αὐτοῖς, ὅταν ἐ-
 πείσθησαν ἐξ ἰδίας πείρας ὅτι οἱ ἄλλοι ἀν-
 θρωποὶ ἠδύναντο νὰ λαμβάνωσι γνῶσιν τῶν
 κινήσεων αὐτῶν ἄνευ τῆς βοηθείας τῆς ἀ-
 φῆς, συνέλαβον τὴν ιδέαν ὅτι εἶναι ἐξαι-
 ρετικὰ ὄντα καὶ ἐκτοτε φαντάζονται ὅτι
 πάντες τοὺς θεωροῦσι, χλευάζουσι τοὺς
 τρόπους τῶν καὶ καταγελῶσι τοῦ πάθους
 αὐτῶν. Ἡ σταθερὰ καὶ δυσκόλως ἐξαλει-
 φομένη αὕτη ιδέα καθιστᾷ αὐτοῖς ὀχλη-
 ρὴν τὴν μετὰ τῶν ἄλλων ἀνθρώπων συγχοι-
 νωνίαν. Ἐν τῷ σχολείῳ εὐρίσκονται με-
 ταξὺ τῶν συμπολιτῶν τῶν, ὡς λέγουσιν
 οἱ ἴδιοι ἀστενεύοντες ἐξέρχονται μετὰ δει-
 λίας καὶ ἐπιστρέφουσι μετὰ χαρᾶς· εὐτυ-
 χέστεροι δὲ πάντων εἰσιν, ὅσοι μετὰ τὴν ἀπο-
 περάτωσιν τῶν σπουδῶν τῶν κατορθώσωσι
 νὰ μείνωσιν ἐν τῷ σχολείῳ ὡς διδάσκαλοι.

Σπανιώτατα ἀπαντῶνται ἐν αὐτοῖς χαρα-
 κτήρες ἀτίθασσοι καὶ φιλοτάραχοι. Πρὸ τι-
 νος ἐν τῷ σχολείῳ τῶν Περσίων δωδεκα-
 ετῆς τυρλός, μὴ εὐχαριστούμενος ἐν αὐτῷ,
 ἐσκέπτετο πῶς ν' ἀνακτῇ τὴν ἐλευθερί-
 αν τοῦ καὶ ἀνεζήτει πανταχοῦ τὴν κλει-
 δα τῆς θύρας τοῦ κήπου. Κατῳρῆωσε δὲ ν'
 ἀναβῇ καὶ δέσῃ σχοινίον ἐπὶ τοῦ θριγκοῦ
 τοῦ τοίχου, ἵνα οὕτω δραπετεύσῃ ὡς
 ἀληθὴς κατὰδικος. Ἐπειδὴ δὲ ἐφοβεῖτο τοὺς
 ληστὰς, κατεσκεύασε διὰ τῆς χορδῆς βαρ-
 βίτου τινός, διὰ στεράνης καὶ τινων ρα-
 βδίων τόξον καὶ βέλη, ἵνα εἰς πᾶσαν προ-
 σβολὴν ἀντιτάσσεται ἐνοπλῆς. Ἀλλ' εἰδο-
 ποιηθεῖσα ἡ ἀστυνομία συνέλαβεν αὐτὸν με-
 τὰ ἑξ ὥρας καὶ τὸν ἐπανήγαγεν εἰς τὸ σχο-
 λεῖον.

Ἡ διανοητικὴ ἐκπαίδευσις δὲν εἶναι ὁ
 μόνος σκοπὸς τοῦ σχολείου τῶν τυρλῶν

διδάσκουσιν αὐτοὺς συνάμα ἐπάγγελμά, τι, δι' αὐτοὺς δύνανται νὰ πορίζωνται τὰ πρὸς τὸ ζῆν' ὁμολογητέον δὲ ὅτι τοῦτο δὲν εἶναι εὐχερὲς, διότι ἂν ἡ ἐκμάθησις τεχνῶν τινῶν ὑπὸ τῶν κωφάλλων, τῶν πεπρωκισμένων διὰ τῆς ὁράσεως, εἶναι σχετικῶς εὐκόλος, παρεμβάλλονται ὅμως μεγάλα προσκόμματα εἰς τοὺς τυφλοὺς, οἵτινες στεροῦνται τοῦ φωτός. Διὰ τοῦτο αἱ τέχναι, αἱ διδάσκουσιν αὐτοὺς, εἰσὶν ὀλίγισται, περιοριζόμεναι εἰς ἐκείνας, ἐν αἷς ἡ ἀφῆ δύναται ν' ἀναπληρώσῃ ἐν μέρει τὴν ὁρασιν. Ἡ διδασκαλία αὐτῇ εἶναι βραδεῖα καὶ ὀχληροτάτη διὰ τοὺς διδάσκοντας. Πρέπει ὁ μαθητὴς, πρὶν τὰς ἐφαρμογὰς, νὰ κατορθώσῃ νὰ διατηρῇ ἐν τῇ μνήμῃ του τὰς διαφόρους κινήσεις, αἱ πρέπει νὰ ἐκτελῇ. Ἀσχολοῦνται εἰς τὸ νὰ πλέκωσι ψιὰθους διὰ τὰς ἔδρας, μανθάνουσι τὴν τορνευτικὴν, καὶ τινες μάλιστα κατορθοῦσι νὰ γείνωσι τεχνῖται ἐπιδέξιοι. Ἐπίσης ἐκτυποῦσι τὰ εἰς χρῆσιν αὐτῶν βιβλία, συνθέτοντες μὲ ἀρκετὴν ταχύτητα, καὶ μεταχειρίζονται συνθετήριον ἔχον ὅπας, ἐν αἷς εἰσέρχεται ἐν μέρει τὸ στοιχεῖον· ἡ χεὶρ αὐτῶν δὲν σφάλλει λαμβάνουσα τὰ γράμματα ἐκ τῶν θυριδίων, εἰς αἱ εἶναι διανεμημένα, ἀρκεῖ μόνον νὰ ἐγγίσωσιν ἐλαφρῶς αὐτὴν ἐπὶ τῆς σανίδος ἐκάστου θυριδίου. Εἰς τὰς διορθώσεις ἀπαιτοῦνται δύο ἄνθρωποι, ἐξ ὧν ὁ εἰς ψηλαφεὶ διὰ τῆς χειρὸς τὸ ἀντίγραφον καὶ ἀναγινώσκει ὑψιφώνως, ὁ δ' ἕτερος ψαύει τὴν πλάκα ἐπαναλαμβάνων τὸν ἀναγνωσθέντα στίχον. Τὸ πιεστήριον κινεῖται ὑπὸ τυφλοῦ· ἀλλ' ὁ χάρτης τίθεται ἐπὶ τοῦ πιεστηρίου ὑπὸ παίδων ὁράωντων, ὧν οἱ ὀφθαλμοὶ ἐν τῷ μέσῳ τῶν νεκρῶν βλεμμάτων τῶν τυφλῶν λάμπουσιν ὡς πολύτιμοι ἄνθρωποι. Εἰσερχόμενοι εἰς τὸ τυπογραφεῖον οἱ μαθηταὶ τοῦ σχολείου αἰσθάνονται μεγάλην χαρὰν, διότι ἐπὶ τῶν τοίχων αὐτοῦ εἰσιν ἀνηρτημένα κλωβία περιέχοντα κανάρια ἢ ἀκανθίδας. Ἀγαπῶσιν ἐμπαθῶς τὰ κελαδοῦντα πτηνὰ καὶ τὰ περιποιοῦνται μετὰ στοργῆς, τρέχοντες τίς πρῶτος νὰ δώσῃ αὐτοῖς ψιχίον ἄρτου ἢ ζακχάρως. Ἄν ἐπετρέπετο νὰ φέρωσιν ἀν-

δύνα ἐν τῇ παραδόσει τῶν μαθημάτων, εἰς μάτην ἤθελεν ὁμιλεῖ ὁ διδάσκαλος· οὐδεὶς ἤθελε τὸν ἀκούει. — Μία ἐκ τῶν συνήθων τεχνῶν εἶναι καὶ τὸ πλέκειν δίκτυα παντοειδῆ, διδασκομένη ὑπὸ τινος τυφλοῦ ἐμπειροτάτου, ὅστις διευθύνει ἑταιρικὸν κατάστημα μετὰ μεγίστης ἐπιτυχίας καὶ εὐηργέτησε μεγάλως τοὺς Παρισιανοὺς κατὰ τὸν ἐπὶ τοῦ Γαλλογερμανικοῦ πολέμου ἀποκλεισμόν, κατασκευάσας δίκτυα, δι' ὧν ἠλίευσον ἐν τῷ Σηκουάνα.

Πλὴν τότε μόνον διδάσκουσιν αὐτοὺς τὰς τέχνας ταύτας, ὅταν οἱ διευθύνται τῆς σχολῆς μετὰ ἐπαγγελματίας δοκιμὰς βεβαιωθῶσιν ὅτι ὁ μαθητὴς στερεῖται πάσης διαθέσεως πρὸς τὴν μουσικὴν. Ὅτε ὁ Βαλαντῖνος Haury ἐδίδαξε κατὰ πρῶτον τοὺς τυφλοὺς τὴν μουσικὴν, σκοπὸς αὐτοῦ ἦτο νὰ προσφέρῃ αὐτοῖς τέχνην ψυχαγωγίας, οὐδόλως ἔχων πρὸ ὀφθαλμῶν ὅτι αὕτη ἤθελεν εἶσθαι ὁ κυριώτερος αὐτῶν πόρος. Ἀλλὰ τὸ 1815 ὁ διδάκτωρ Γουίλλιε, διευθυντὴς τῆς σχολῆς, παρετήρησεν ὅτι ἐν γένει οἱ τυφλοὶ ἔχουσιν ἔμφυτον πρὸς τὴν μουσικὴν κλίσιν, ἥτις ἠδύνατο ἀναπτυσσομένη νὰ καταστῇ αὐτοῖς χρήσιμος· δι' ὃ ἐπεδόθη μετὰ μεγίστου ζήλου εἰς τὸ ἔργον τοῦτο, βοηθούμενος ὑπὸ τῶν ἐξοχωτέρων μουσικῶν. Ἐπειδὴ δὲ ἐπέτυχον ἐξαιρέτους καρποὺς, ἡ διδασκαλία τῆς μουσικῆς τοσοῦτον προήχθη βαθμηδὸν, ὥστε τὸ σχολεῖον τῶν τυφλῶν κατήντησεν ἐν τῶν τῆς πρώτης τάξεως. Ἀμα ὁ μαθητὴς ἐννοήσῃ τὴν παραλλαγὴν (*solfège*), ἐκλέγει τὸ ὄργανον εἰς ὃ συναισθάνεται ὅτι ἔχει μεγαλειτέραν ἐπιδεξιότητα, μανθάνει διὰ τῆς ἀφῆς τὰ μουσικὰ σημεῖα, ἔπειτα δ' ἐφαρμόζει παίζων αὐτὰ ἐπὶ τοῦ ὁργάνου ὑπὸ τὴν ἐπιτήρησιν σχεδὸν πάντοτε τυφλοῦ διδασκάλου. Ὁλόκληρος πτέρυξ τοῦ καταστήματος, διηρημένη εἰς τρία πατώματα, εἶναι προωρισμένη διὰ τὴν εἰδικὴν ταύτην μελέτην· εἰς τὸ πρῶτον πάτωμα διδάσκεται τὸ μεγαλόργανον (*orgue*), εἰς τὸ δεύτερον τὰ ὄργανα τῆς ὁρχήστρας, εἰς τὸ τρίτον τὸ κλειδοκύμβαλον· μακροὶ διάδρομοι διηρημένοι εἰς

θαλαμίσκους χωριζομένους ἀπ' ἀλλήλων διὰ πλινθίνων τοίχων, ἀποτελοῦσι τὴν θορυβώδη ταύτην καράδοσιν, ἐν ᾗ ἕκαστος μαθητὴς κεκλεισμένος ἐν τῷ θαλαμίσκῳ του μελετᾷ μόνος. Ὅταν δὲ πρόκηται νὰ μελετήσωσιν ἐν συναυλίᾳ, ἀφοῦ ἕκαστος μάθῃ τὸ μέρος του, συνέρχονται πάντες εἰς εὐρύχωρον αἶθουσαν παίζοντες ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν τοῦ ἀρχηγοῦ τῆς ὀρχήστρας, ὅστις δὲν κρούει τὸν ρυθμὸν, ἀλλὰ μεταχειρίζεται δύο σπαθίδας (*sbatines*), ὧν τὸ ἄνω μέρος προσκρουόμενον εἰς τὴν χεῖρα παράγει ξηρὸν ἤχον λίαν αἰσθητόν. Τὰ μουσικὰ τεμάχια, ἅτινα διδάσκουσιν αὐτοὺς, εἶναι ἐκλεκτὰ καὶ σπουδαῖα, οἷα τὰ τοῦ *Glueh*, *Beethoven*, *Weber*.

Ἐκτὸς τῆς γενικῆς ταύτης σχολῆς ὑπάρχουσι δύο ἰδιαίτεραι τάξεις, ὧν ἐν μὲν τῇ μιᾷ σπουδάζουσιν οἱ ὀργανοκρούσται (*organiste*), ἐν δὲ τῇ ἐτέρᾳ οἱ ἀρμισταὶ (*aecordeurs*) τῶν κλειδοκυμβάλων. Μετὰ θαυμασμοῦ ἤκουσα μαθητὰς παίζοντας ὑπερμεγέθη μεγαλόργανα τῶν ἐκκλησιῶν. Εἰς τούτων ἐφαίνετο θελγόμενος ἐκ τῆς ἀρμονίας τῆς ἐξερχομένης ὑπὸ τοὺς δακτύλους τοῦ ἦτο ὑψηλὸν παιδίον, ξανθὸν καὶ ὠχρὸν, οὗτινος οἱ μεγάλοι καὶ λευκοὶ ὀφθαλμοὶ ἔμενον ἀκίνητοι. Ἀκούων αὐτὸν παρητήρησα ὅτι εἰς τινὰς ἤχους τοῦ μεγαλοργάνου, εἰς τοὺς θρηνώδεις ἐκείνους ἤχους τοὺς ὁμοιάζοντας πρὸς τὰς θρηνωδίας τῆς ἀνθρωπίνης φωνῆς, ροδοειδὲς χροιά ἐπεκάθητο ἐπὶ τοῦ προσώπου τοῦ καὶ ἐλαφρὸς σπασμὸς ἐκίνει τὰ χεῖλη του· τὰ πάντα ἐν αὐτῷ ἐκφράζουσι τὸ αἰσθημα· εἶναι ἀριστοτέχνης ψάλλον τὸ ὄνειρόν του. Ἀλλὰ καὶ ἡ ἀηδὼν αὐτῇ δὲν καθίσταται ἀμίμητος αἰδοῦς, ὅταν ἐξορύξωμεν τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτῆς; — Οἱ ἔχοντες φαντασίαν ἄγονον γίνονται ἀρμισταὶ τῶν κλειδοκυμβάλων, ἀποκτῶντες εἰς τὴν τέχνην ταύτην, εἰς ἣν, ὡς λέγουσιν, εἶναι δύσκολον νὰ τελειοποιηθῇ τις, ἀμίμητον ἐπιδεξιότητα.

Εἰς τὰς ἀξιολόγους συναυλίας, ἃς δίδουσιν, οἱ κεκλημένοι συνέρχονται ἐν τῷ ναΐδίῳ, ἐνθα ἐπὶ τινος ὑψώματος κάθονται

οἱ τυφλοὶ, ἀπὸ τοῦ ἐνὸς μέρους οἱ παῖδες, ἀπὸ δὲ τοῦ ἐτέρου τὰ κοράσια. Ἀλλ' ὅσον θλιβεράν ἐντύπωσιν ἐμποιοῦσι τὸ πρῶτον αἱ ὁμηγύρεις αὗται! Τὸ πάθος ἐπικρατεῖ ἐν αὐταῖς· μετὰ λύπης δὲ βλέπει τις τὰ ἀκίνητα καὶ ἄνευ βλεμμάτων ἐκεῖνα πρόσωπα. Πλὴν τὸ αἰσθημα τοῦτο ταχέως παρέρχεται καὶ θαυμασμὸς καταλαμβάνει τὸν θεατὴν τὸν ἀκροώμενον τῆς ἐντέχνου καὶ μελωδικῆς ἐκείνης μουσικῆς, ἐν ᾗ οὐδ' ἡ ἐλαχίστη ὑπάρχει παραφωνία. Πολλοὶ ἄλλοτε μὲν μαθηταὶ τοῦ σχολείου, νῦν δὲ καθηγηταὶ ἐν αὐτῷ, συνέθεσαν ἀξιόλογα καὶ μελωδικιώτατα τεμάχια. Ὅταν τὰ κοράσια ἐγείρωνται, ἵνα ψάλλωσι, πάντες οἱ παῖδες κλίνουσι τὴν κεφαλὴν πρὸς αὐτὰ, ὡς διὰ νὰ ἀκούσωσι καλλίτερον « τοὺς ὠραίους ἤχους τῆς φωνῆς των. »

Ἐν γένει δὲ μεταχειρίζονται τόσα μέσα, ἵνα ἀναπτύξωσι τὴν κλίσιν καὶ τὰς γνώσεις αὐτῶν εἰς τὴν μουσικὴν, ὥστε καὶ θεωρεῖα παραχωροῦσιν αὐτοῖς εἰς τὰ θέατρα.

Ὁ τυφλὸς ἐξερχόμενος ἐκ τοῦ ἀξιολόγου τούτου σχολείου δὲν μένει ἐγκαταλελειμμένος, οὐδὲ ρίπτεται ἀπροστάτετος εἰς τὰς ὀδυνηρὰς τοῦ βίου περιπετείας. Ἰδιαίτερα ἐταιρία ἐπαγρυπνεῖ ἐπ' αὐτοῦ, τὸν καθοδηγεῖ καὶ τὸν ὑπεραστίζεται. Σπανίως μὲν δίδει αὐτῷ χρηματικὰς συνδρομὰς· ἀλλ' ἀντὶ τούτου φροντίζει δραστηρίως ἵνα ἀποκαταστήσῃ αὐτὸν τοιοῦτον, ὥστε διὰ τῆς ἐργασίας του νὰ ζῇ ἀνεξάρτητος. Ἐπὶ τούτῳ δὲ συνδέει σχέσεις μετὰ τῶν κατασκευαστῶν τῶν μουσικῶν ὀργάνων, καὶ ἐν γένει μετ' ἐκείνων, παρ' οἷς δύναται νὰ χρησιμοποιηθῇ ἡ τέχνη, ἣν ἐν τῇ σχολῇ ἐδιδάχθησαν. Ὁ κατάλογος τῶν δωρητῶν, πάντων σχεδὸν τυφλῶν, μαρτυρεῖ ὅποιαν εὐγνωμοσύνην διεφύλαξαν ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτῶν οἱ ἀρχαῖοι μαθηταὶ πρὸς τὴν σχολὴν, ἥτις περιέβαλε καὶ ἐδίδαξεν αὐτοὺς.

(ἐκ τῆς Γαλλ. ὑπὸ *Η. Περράκη*.)